

2014

BOUWHISTORISCHE VERKENNING MET WAARDESTELLING

Boerderij Bruggerhof in Hunsel

Naam: Hugo van Heesewijk

Begeleidend docent: Jan Dröge

8-12-2014

Boerderij Bruggerhof

Kallestraat 11 Hunsel

Bouwhistorische verkenning met waardestelling

Rapport 04/2014

december 2014

Status

definitief

Jan Dröge

Auteur

A.P.H.H. van Heesewijk

Colofon

Auteur, foto's en schetsen

Hugo van Heesewijk

Opdrachtgever

Hogeschool Utrecht: Opleiding Bouwhistorie, Monumentenzorg en Restauratie

Pand

Boerderij Bruggerhof, Kallestraat 11, 6013RM Hunsel, eigendom van gemeente Leudal

Kadastraal

Gemeente Leudal, HSL00, sectie B nr. 316

Beschermd rijksmonument

Opgenomen in het gemeentelijke monumentenregister onder monumentnummer GM089

Datum

Nederweert, 8 december 2014

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	8
1 Samenvattingen	10
1.1 Samenvatting bouwgeschiedenis	10
1.2 Samenvatting waardering	10
1.3 Samenvatting advies	10
2 Bouwgeschiedenis	11
2.1 Stedenbouwkundige ontstaansgeschiedenis	11
2.2 Gebruiks- en bewonersgeschiedenis	12
2.3 Bouwgeschiedenis	14
3 Bouwhistorische beschrijving	17
3.1 Inleiding	17
3.2 Stedenbouwkundige situatie en context	17
3.3 Exterieur	20
3.3.1 Bouwmassa	20
3.3.2 Gevels	22
3.3.3 Binnenplaats	46
3.4 Constructie	48
3.4.1 Draagconstructie	48
3.4.2 Kapconstructie	52
3.5 Interieur	66
3.5.1 Algemeen	66
3.5.2 Bouwdeel A woongedeelte	68
3.5.3 Bouwdeel A stalgedeelte	78
3.5.4 Bouwdeel B overkapping	79
3.5.5 Bouwdeel C schuur	80
3.5.6 Bouwdeel D aanbouw	83
4 Waardestelling	85
4.1 Algemeen	85
4.2 Stedenbouwkundige situatie en context	86
4.3 Exterieur	86
4.4 Constructie	86
4.5 Interieur	87
4.6 Waardestellings-representatietekeningen	87
5 Advies	90
6 Bronnen en Literatuuropgave	91
Bijlagen:	
- Aanzichtstekeningen boerderij	92
- Overzicht ruimten	95
- Overzicht spanten en telmerken	96
- Kadastrale kaarten perceel	97

Voorwoord

In opdracht van Hogeschool Utrecht is een verkennend bouwhistorische opname verricht van het pand Kallestraat 11 in Hunsel, ook wel bekend als boerderij “Bruggerhof”. De bevindingen van deze opname hebben geresulteerd in de voorliggende rapportage. De opdracht maakt deel uit van blok vier van lesjaar twee van de opleiding Bouwhistorie, Monumentenzorg en Restauratie en heeft ten doel om ervaring op te doen in het uitvoeren en rapporteren van een bouwhistorisch onderzoek. Als basis voor dit onderzoek dienen de Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek 2009, opgesteld door de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed, de Stichting Bouwhistorie Nederland, de Vereniging Nederlandse Gemeenten, het Atelier Rijksbouwmeesters en de Rijksgebouwendienst. Belangrijke aspecten uit deze richtlijnen zijn het achterhalen van de bouw- en gebruiksgeschiedenis en het bepalen van de waarde van de historische onderdelen.

Bruggerhof is sinds 2012 een gemeentelijk monument, het heeft momenteel geen functie en staat leeg. Gemeente Leudal, eigenaar van het pand, heeft de boerderij te koop staan. Mogelijk krijgt de boerderij een nieuwe functie in de vorm van zorg en/of wonen. De verkenning is uitgevoerd aan de hand van een visuele inspectie aan de binnen- en buitenzijde van het gebouw, en voorhanden zijnde archiefmateriaal. Aan de binnenzijde hebben beperkt enkele inspecties van de onderconstructie plaats gevonden. Deze zijn uitgevoerd op plaatsen waar de afwerking ontbrak of beschadigd was. Een destructief onderzoek heeft niet plaats gevonden.

Dank aan de heren Verheijen, Manders en Wolters van Heemkundevereniging Hunsel voor het beschikbaar stellen van archiefstukken.

Nederweert, december 2014

A.P.H.H. van Heesewijk

1 Samenvattingen

1.1 Samenvatting bouwgeschiedenis

Uit archiefonderzoek blijkt dat de eerste bebouwing op de locatie Bruggerhof terug gaat naar de 14e eeuw. Oorspronkelijk bestond deze bebouwing uit kleine vrijstaande gebouwen, uitgevoerd in een eiken houten vakwerkconstructie en afgedekt met een rieten kap. In de loop der eeuwen groeide deze kleinschalige situatie uit tot de huidige grote hofboerderij. Uit onderzoek blijkt dat de boerderij in de periode medio 18e eeuw tot medio 19e eeuw fors verbouwd is waarbij de woning, de stal en de schuur vergroot zijn en vermoedelijk in deze periode versteend zijn. In het eerste kwartaal van de 20e eeuw volgde een modernisering van het woon- en stalgedeelte (bouwdeel A) dat bestond uit het aanbrengen van een geheel nieuwe voorgevel en grotere vensters in de achtergevel, en een interne verbouwing. De woning werd aan de binnenzijde gemoderniseerd en aangepast aan de modetrends van die tijd. Vanaf het begin van de 20e eeuw zijn er nauwelijks wijzigingen doorgevoerd aan de boerderij. Enkele kleine aan- en uitbouwsels zijn toegevoegd en weer gesloopt. In de huidige situatie is Bruggerhof rondom gesloten en is de binnenplaats alleen toegankelijk via één van de beide poorten.

1.2 Samenvatting waardering

Vrijwel de gehele hofboerderij is vanwege bouwhistorische en ensemblewaarden hoog monumentaal. Er is sprake van een bijzondere gaafheid en zeldzaamheid gezien de vrijwel niet aangetaste 19e en begin 20e eeuwse situatie van de hofboerderij. Juist het feit dat de tijd lijkt te hebben stil gestaan en de beleving van de binnen- en buitenzijde van de boerderij terug gaat naar een eeuw geleden rechtvaardigt een hoge monumentale waarde. De geschiedenis van de ontwikkeling en het gebruik van een Limburgse boerderij in de laatste eeuwen is duidelijk afleesbaar in het pand. Hierdoor heeft het pand ook gebruiks- en architectuurhistorische waarden. Van positieve of indifferente waarden zijn elementen die vanaf het midden van de 20e eeuw zijn vervangen of toegevoegd.

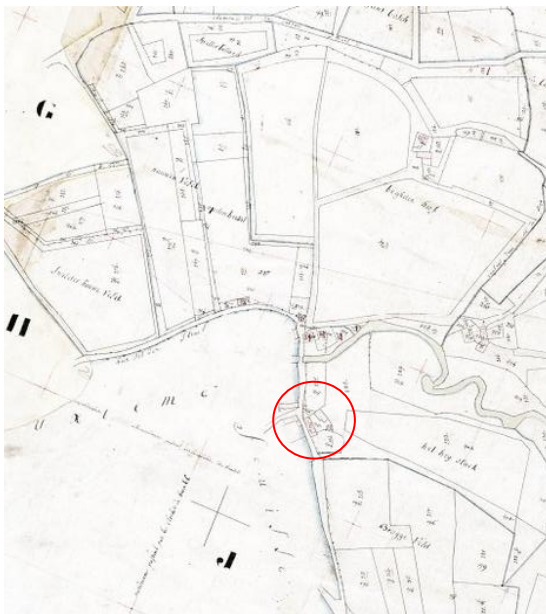
1.3 Samenvatting advies

Het onderzoek van boerderij Bruggerhof betreft een bouwhistorische verkenning. Bepaalde elementen vragen om een nader onderzoek zodat de fasering en waardering beter te onderbouwen is. Geadviseerd wordt om voorafgaand aan een verbouwing in het kader van het herbestemmen van het pand nader onderzoek uit te voeren naar de onderdelen die tijdens dit verkennend onderzoek niet onderzocht konden worden. Het betreffen de funderingen van alle bouwdelen en de kelder en beganegrondvloeren van de woning. Verder wordt geadviseerd om de restanten van de vakwerkconstructie van de voormalige woning en Vlaamse schuur nader te onderzoeken. Door het reconstrueren van deze constructies kan een beter beeld gevormd worden van de oorspronkelijke bebouwing en fasering van de huidige boerderij.

2 Bouwgeschiedenis

2.1 Stedenbouwkundige ontstaansgeschiedenis

De boerderij Bruggerhof is gelegen in de kern van het dorp Hunsel op enkele kilometers afstand van België. Hunsel maakt deel uit van de huidige Midden-Limburgse gemeente Leudal. Het dorp Hunsel is ontstaan aan een vernauwing van het dal van de Uffelse beek die een uitstekende oversteekplaats vormde op de grens van het beekdal en de hogere zandgronden. Rijke vondsten uit het stenen tijdperk tonen aan dat de bewoning in deze streek ver terug gaat. De eerste bewoning vond plaats in verspreid gelegen boerderijen en niet in de dorpsvorm die we nu kennen. De kadastrale minuut kaart uit 1811-1832 laat deze versnipperde bebouwing duidelijk zien.

Afb. 2.1 Situatie Hunsel 1^e kwart 19^e eeuw

Afb. 2.2 Situatie Hunsel rond 1900

Afb. 2.3 Situatie Hunsel rond 1990

Tussen 1850 en 1940 onderging de kern een duidelijke groei waarbij aan beide zijden van de Uffelsebeek bebouwing ontstond. De boerderij kwam hierbij als dorpsboerderij tussen de nieuwe woonbebouwing te liggen.

Vanaf de 10e eeuw behoorde Hunsel tot de heerlijkheid Kessenich en maakte deel uit van "De Drie Eigenen": de heerlijkheden Kessenich, Neeritter en Thorn. Een deel van dit grondgebied behoort momenteel toe aan België. De inwoners konden de moerasgronden, heiden en bossen die aan deze heerlijkheden toebehoorden, gemeenschappelijk gebruiken. De heerlijkheden werden, na de Franse revolutie, bij Frankrijk ingelijfd en hielden op te bestaan. In 1795 werd Hunsel als zelfstandige gemeente toegevoegd aan het kanton Weert.

Hunsel was in het verleden een eenvoudig "heidorp". Schapenteelt en vlasbouw werden belangrijke middelen van bestaan. Ook de grote visrijkdom van de streek zorgde voor voldoende inkomen voor de inwoners. In de vorige 19^e eeuw telde Hunsel veel vissers, die met fuiken en netten vissen vingen in de beek en talrijke vennen. Palingen, karpers, zeelten en snoeken werden iedere vrijdagochtend verkocht op de vismarkt in Roermond. Latere ontginningen en vooral het gebruik van kunstmest zorgden ervoor dat er in de loop van de 20^e eeuw sprake werd van een welvarend landbouwdorp (1).

2.2 Gebruiks- en bewonersgeschiedenis (1, 2, 5, 15)

Boerderij Bruggerhof was een bovengemiddeld belangrijke boerderij in de regio. Dit blijkt uit de grootte van de landerijen, de veelheid van functionele voorzieningen die nog steeds afleesbaar zijn in het pand, en de maatschappelijke functie die de boerderij naast een agrarische functie vervulde. In de beginperiode was de pachter van de boerderij verplicht in te staan voor het onderhoud van de brug over de nabij gelegen A-beek. Door de pachter werd tol geheven voor de reparatie van de brug. Het kistje waarin het tolgeld via verschillende gleufjes betaald kon worden is bewaard gebleven. Blijkbaar komt daar de naam "Bruggerhof" vandaan. Rond 1800 was er in het woonhuisgedeelte een café gevestigd. Mogelijk kan deze voorziening gezien worden in het licht van de uit- en afspanning die onderdak bood aan de doortrekkende schaapsherders die er hun kudde stalden voor de nacht, wanneer ze op weg waren naar de Kempen, of Noord Frankrijk.

Uit een onderzoek van de heemkundevereniging Hunsel blijkt dat de geschiedenis van bewoning op Bruggerhof ver terug gaat. Een chronologische samenvatting van de bewoning:

- 14e eeuw: Bruggerhof wordt in de archieven vermeld onder de naam Zavelantsgoed te Hunsel. Enkele pachters waren Lenaert Zavelants, Willem van Kaelgravelt, Joes Lenaers en Jan Lenerts.
- 16e eeuw: De naam Bruggerhof komt voor in het oude cijnsregister van Kessenich (1557-1581).
- 1e kwart 17e eeuw: Jan Willems bewoont Bruggerhof (Brögkerhoof) in Hunsel (akte van notaris Lapide, Maaseik, d.d. 3 maart 1623).
- Midden 17e eeuw: Tossani de Ramloz is eigenaar, dan wel helder (Het register van het O.L. Vrouwaltaar en kerk van Hunsel, 1 april 1645).
- Eind 17e eeuw: Jacobus en Henricus Aendenbruck bewonen Bruggerhof (de cijnsregisters van Kessenich 1678 tot 1694);
- 1700: In 1700 was de Bruggerhof eigendom van kanunnik De Ramlot uit Thorn (studie Historicus Piet Henkens 1979).
- 1e helft 18e eeuw: Marten aen ghen Brugge gebruikt Bruggerhof (Jaarrekeningen van het armbestuur Hunsel 1 april 1715).
- Midden 18de eeuw: Bruggerhof is in bezit van Z.E. Heer Nihoul (studie Historicus Piet Henkens 1979).
- Eind 18e eeuw: In 1792 verkopen de erfgenamen van deze geestelijke de hof aan Simon Coolen van Neeritter. Deze verkoopt Bruggerhof op 14 april 1793 weer door aan Mathias Geelen.
- 1e helft 19e eeuw: Een van de zoons van Mathias Coolen, Laurens Coolen, neemt de boerderij over. Hij is burgemeester van Hunsel tot 1828.
- Eind 19e eeuw: Angelina, de dochter van Hermanus Geelen (neef van Laurens Coolen) komt in 1895 met haar man Hendrik van Geleuken op de hoeve Brögker te wonen. "Brögker Drieek" wordt burgemeester van Hunsel van 1915 tot 1931.

- Midden 20e eeuw: De kinderen van Hendrik van Geleuken bewonen de boerderij Brögker. Een van de zonen, Tjeu van Geleuken, was secretaris van de gemeente Hunsel.
- 2^e helft 20^e eeuw De zoon, Harie van Geleuken heeft tot 2014 de boerderij geëxploiteerd.
- Vanaf 2014 De gemeente Leudal is eigenaar en beheerder van de boerderij.

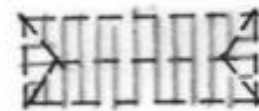
Afb. 2.4 Tolgeldkostje Bruggerhof (2)

2.3 Bouwgeschiedenis

Fase 1: 15^e eeuw tot tweede helft 18^e eeuw

Er is weinig bekend over boerderij Buggerhof in deze periode. Wel wordt er een vermelding van bebouwing op dit perceel gedaan in een register uit de 15^e eeuw. De boerderij heette destijds Zavelantshof. In het pand zijn enkele sporen gevonden die verwijzen naar de oorspronkelijke bebouwing. In de scheidingsmuur tussen het woongedeelte en de stal zijn restanten aanwezig van een vakwerkconstructie van een smaller en lager bouwvolume. Dit zijn naar alle waarschijnlijkheid de restanten van een boerderij die de voorloper is geweest van de huidige boerderij. Vermoedelijk had de oorspronkelijke boerderij een schilddak dat bedekt was met riet.

De kern van de grote schuur bestaat uit een spant- en vakwerkconstructies van een Vlaamse schuur. Dit type vakwerkschuur, dat vanaf de 17^e eeuw in deze regio veel werd gebouwd (12, 13), had een rieten schilddak en een schil waarbij de vlakken tussen de stijlen werden gevuld met vlechtwerk met stroleem of die werden bekleed met hout. Onderzoeken naar de ontwikkeling van dit type Limburgse boerderijen laten zien dat deze in de loop van de tijd uitgroeiden van een eenvoudige langsgevelboerderij naar een gesloten hoeve (10). Vaak werd in eerste instantie een langsgevelboerderij gebouwd die uit twee delen bestond: het woongedeelte en het stalgedeelte. Daarna werd het boerenbedrijf uitgebreid met een grote vrijstaande schuur die onder andere dienst deed die als tasruimte voor stro en hooi en stalruimte voor schapen en paarden. Vervolgens werden de beide gebouwen met bijgebouwtjes en afscheidingsmuren met elkaar verbonden zodat uiteindelijk een gesloten hoeve met een binnenplaats ontstond zoals dit momenteel bij Bruggerhof het geval is.

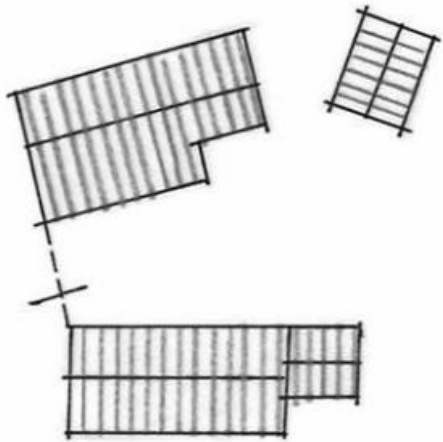
Afb. 2.5 Vermoedelijke situatie oorspronkelijke bebouwing

Fase 2: Medio 18^e eeuw tot medio 19^e eeuw (3)

De oorspronkelijke woning met stal is in deze periode vermoedelijk herbouwd en vergroot. Hierbij is gebruik gemaakt van delen van de oorspronkelijke vakwerkconstructie, alsmede van delen van de fundering en de dragende muren. Het dak is vervangen door een met pannen bedekt zadeldak en de binnen en buitenwanden zijn in metselwerk uitgevoerd. Aan de rechterzijde was de woning minder diep: hier zat een verspringing in de voorgevel zoals op de onderstaande kadastrale minuutkaart is te zien. Het is onduidelijk hoe de dakvorm op dit deel van de woning er uit zag. De huidige kapconstructie laat hier geen sporen van zien. Mogelijk liep de kap hier deels door of had dit deel van de woning een afzonderlijk zadel- of lessenaarsdak.

De oorspronkelijke vakwerkschuur is, vanuit de Kallestraat gezien, aan de linkerzijde verlengd met een stalruimte. Verder is de gehele schuur in deze periode rondom voorzien van een gemetselde schil. Het vermoedelijk oorspronkelijke schilddak is voorzien van een zadeldak met twee gemetselde topgevels. Voor de kern van de schuur is gebruik gemaakt van de oorspronkelijke spanten van de Vlaamse schuur. Tussen het stalgedeelte aan de linkerzijde van de woning en de grote schuur is in een later stadium een muur met een grote poort aangebracht. Uit sporen in het metselwerk blijkt duidelijk dat deze muur tussen de beide bouwvolumes is geplaatst. De muur is uitgevoerd in een afwijkende baksteen. Aan de ander zijde van de boerderij is een kleine vrijstaande paardenstal en een bakoven gebouwd. De kleine ronde bakoven staat niet op de kadastrale minuutkaart uit 1811-1832 maar het was gebruikelijk dit soort bouwsels, zoals ook een waterput of een tuinmuur, niet op deze kaarten te vermelden. Het is niet duidelijk of in deze fase tussen de woning en de paardenstal een tuinmuur aanwezig was, maar dit wordt wel vermoed. De toegepaste bakstenen en

gevelopeningen wijken nauwelijks af van de toegepaste materialen in de achtergevel van de woning. Uit sporen in het metselwerk blijkt wel duidelijk dat ook deze gevel later aan de woning is gekoppeld.

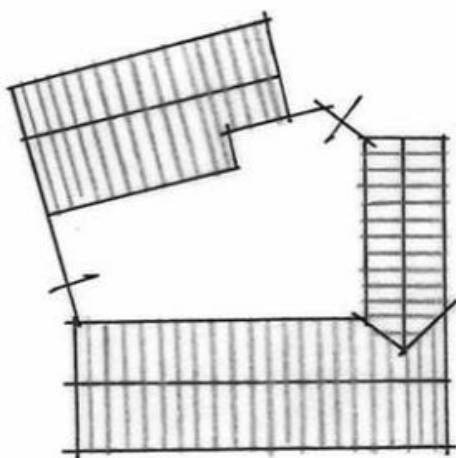
Afb. 2.6 Situatie rond 1800

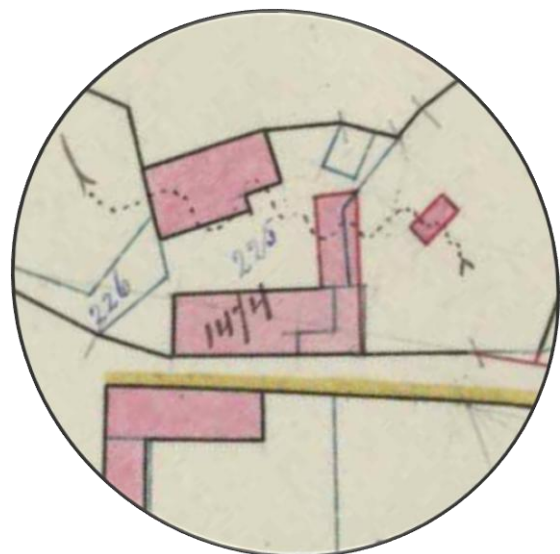
Afb. 2.7 Kadastrale minuutkaart 1811 - 1832

Fase 3: Medio 19^e eeuw tot medio 20^e eeuw (3)

De woning is in deze periode aan de rechterzijde vergroot waardoor deze een rechthoekige plattegrond kreeg. Tegen de nieuwe uitbreiding van de woning is in een later stadium een lagere vleugel aangebouwd waarin o.a. een wagenstalling en een paardenstal zijn ondergebracht. De opening tussen de deze nieuwe vleugel en de grote schuur is afgesloten met een grote gemetselde boog en een houten poort. De oude paardenstal is komen te vervallen en aan de rechterzijde van de woning is een klein bijgebouw opgericht. De bakoven komt door deze uitbreiding inpandig te liggen. Sporen in het metselwerk laten zien dan de huidige bakoven een iets grotere voorganger heeft gehad. Omdat deze sporen in een tussenmuur zijn aangetroffen, die later in de 19^e eeuw bij het bouwen van deze vleugel is opgericht, is aan te nemen dat de bakoven rond de eeuwwisseling is verkleind. In deze periode is Rond 1900 is aan de linkerzijde van de woning, aan de rand van de Kallestraat, een kapel opgericht (3).

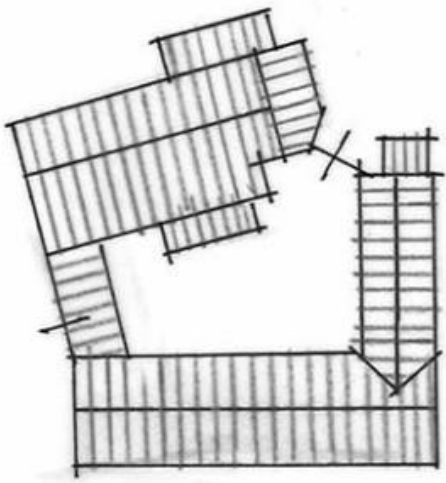
Afb. 2.8 Situatie rond 1900

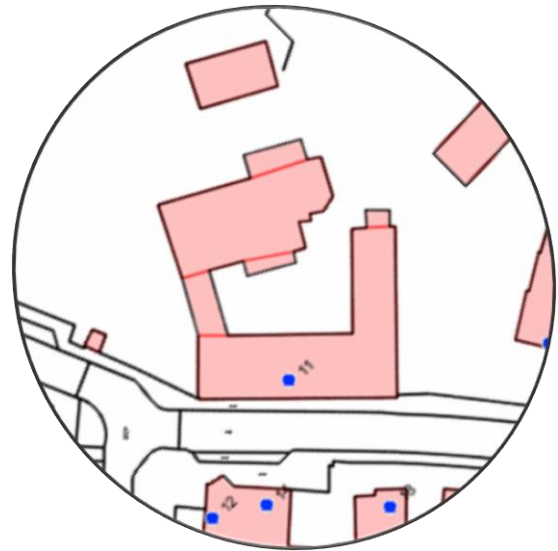
Afb. 2.9 Kadastrale hulpkaart 1894

Fase 4: Medio 20^e eeuw tot heden (3)

In deze periode zijn de grote schuur en de paardenstal uitgebreid met kleinere bouwsels. Het vrijstaande gebouw aan de rechterzijde van de woning is gesloopt en er zijn een drietal nieuwe vrijstaande bijgebouwen op het achterterrein toegevoegd. Tussen de stal naast de woning en de grote schuur is een afdak gemaakt en de grote poort met gemetselde boog ter afsluiting van de binnenplaats zijn vervallen en vervangen door een eenvoudige stalen poort.

Afb. 2.10 Hedendaagse situatie

Afb. 2.11 Kadastrale kaart 2014

3 Bouwhistorische beschrijving

3.1 Inleiding

Bij het verkennen van de boerderij Bruggerhof worden de volgende onderdelen opeenvolgend beschreven:

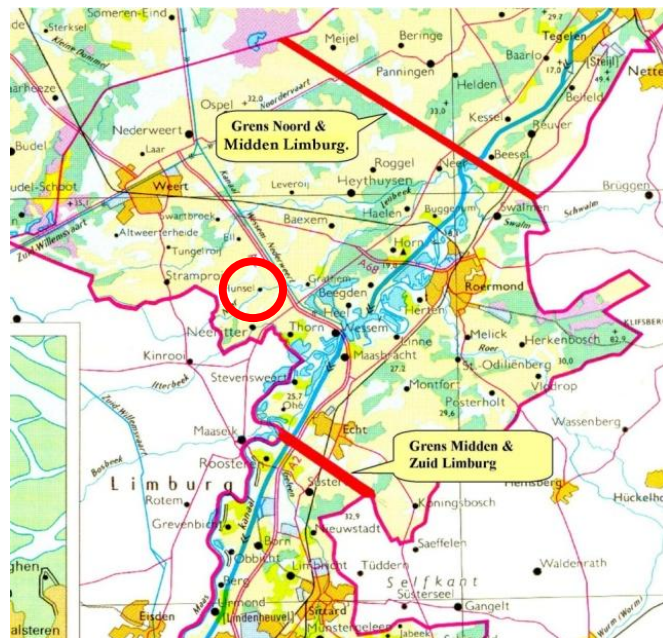
- De stedenbouwkundige situatie en context
- Het exterieur
- De constructie
- Het interieur

Bij de beschrijving van het exterieur worden de bouwelementen van elke gevel afzonderlijk van elkaar behandeld; hierbij wordt onderscheid gemaakt in de buitengevels, de gevelvullingen, de daken en de bijzondere elementen. Er wordt gebruik gemaakt van de termen voor, achter, links en rechts t.o.v. de voorgevel.

Bij de beschrijving van het interieur wordt in eerste instantie een algemene beschrijving van de ruimten gegeven en daarna voor elke ruimte afzonderlijk een nadere beschrijving van de bijzondere elementen. De ruimten zijn op basis van een numerieke volgorde beschreven; de nummering van de ruimten is op de schets in afbeelding 3.151 weergegeven.

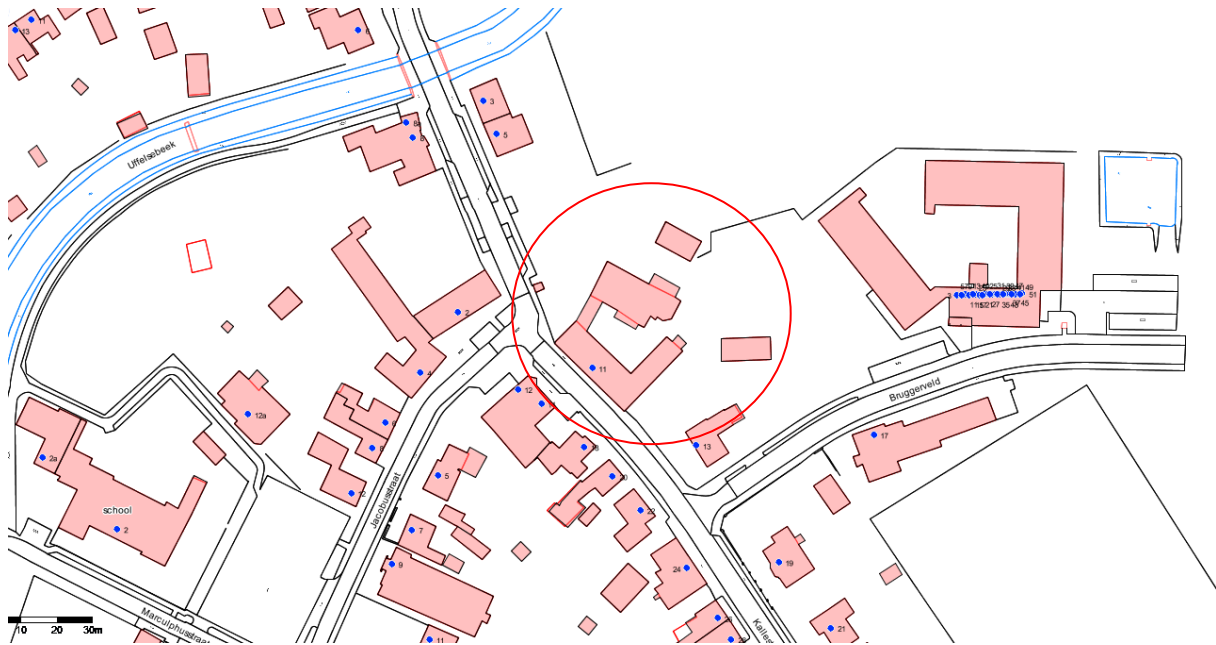
3.2 Stedenbouwkundige situatie en context

Het dorp Hunsel heeft zich gevormd aan de Uffelse beek rondom het Kruispunt Beekstraat-Eikesstraat-Kraakstraat-Kallestraat. De Kraakstraat en Kallestraat liggen in elkaars verlengde en is de verbindingsweg tussen het noordelijk gelegen Weert en het zuidelijk gelegen Thorn en Maaseik (Belgie). Aan de oostzijde van deze belangrijke verbindingsweg ligt de boerderij Bruggerhof. Omdat Hunsel aan de westzijde van Boerderij Bruggerhof is uitgegroeid tot een dorp ligt deze momenteel aan de rand van het dorp. In de glorie tijd behoorde circa 200 hectare grond bij de boerderij. Deze landerijen lagen voornamelijk aan de achterzijde van de boerderij. Momenteel heeft het perceel behorende bij Bruggerhof een grootte van ca. 4000 m². De boerderij is van het hoftype en is het resultaat van een lange evolutie die enkele eeuwen geleden is ontstaan. De binnenplaats van de gesloten hoeve is aan de achterzijde toegankelijk, daar waar in het verleden de toegang was naar de achter gelegen gronden.

Afb. 2.12 Ligging Hunsel in Midden-Limburg

De boerderij heeft een voor midden- Limburg kenmerkende ongelijkzijdig grondplan. Aan de straatzijde ligt het woongedeelte met daarnaast de stal (A). Hierachter zijn de aangebouwde bijgebouwen gesitueerd zoals een overkapping (B), een grote schuur (C) en een paardenstal (D). Op het terrein zijn verder een viertal vrijstaande bijgebouwen aanwezig: een kapelletje (E), een kippenhok (F), een open werktuigenberging (G) en een open wagenstalling(H). Zie afbeelding 3.1.

Afb. 2.13 Situering Bruggerhof in Hunsel

Afb. 2.14 Luchtfoto Bruggerhof en omgeving

Vrijstaande bijgebouwen

Op het terrein dat momenteel tot de boerderij behoort staan vier vrijstaande bijgebouwen. Deze gebouwen zijn buiten deze verkenning gehouden. Geheel links, aan de Kallestraat staat de Onze-Lieve-Vrouw-van-Lourdeskapel, door de inwoners van Hunsel het “Bruggerkapelletje” genoemd (bouwdeel E). Deze kapel blijkt gebouwd te zijn in 1902 en behoorde tot de boerderij (3). Links achter de hoeve staat een houten kippenhok uit vermoedelijk het midden van de 20^e eeuw (bouwdeel F). Rechts van het kippenhok is in 2003 een open houten werktuigenberging geplaatst (bouwdeel G) (1). Aan de rechterzijde van de hoeve staat een oude werktuigenberging die in het begin van de 20^e eeuw is gebouwd en waarbij gebruik is gemaakt van sloopmaterialen dat van elders afkomstig was (bouwdeel H). Dit is voornamelijk afleesbaar uit de toegepaste houten draagconstructie.

Afb. 2.15 Kapelletje (bouwdeel E)

Afb. 2.16 Kippenhok (bouwdeel F)

Afb. 2.17 Werktuigenstalling (bouwdeel G)

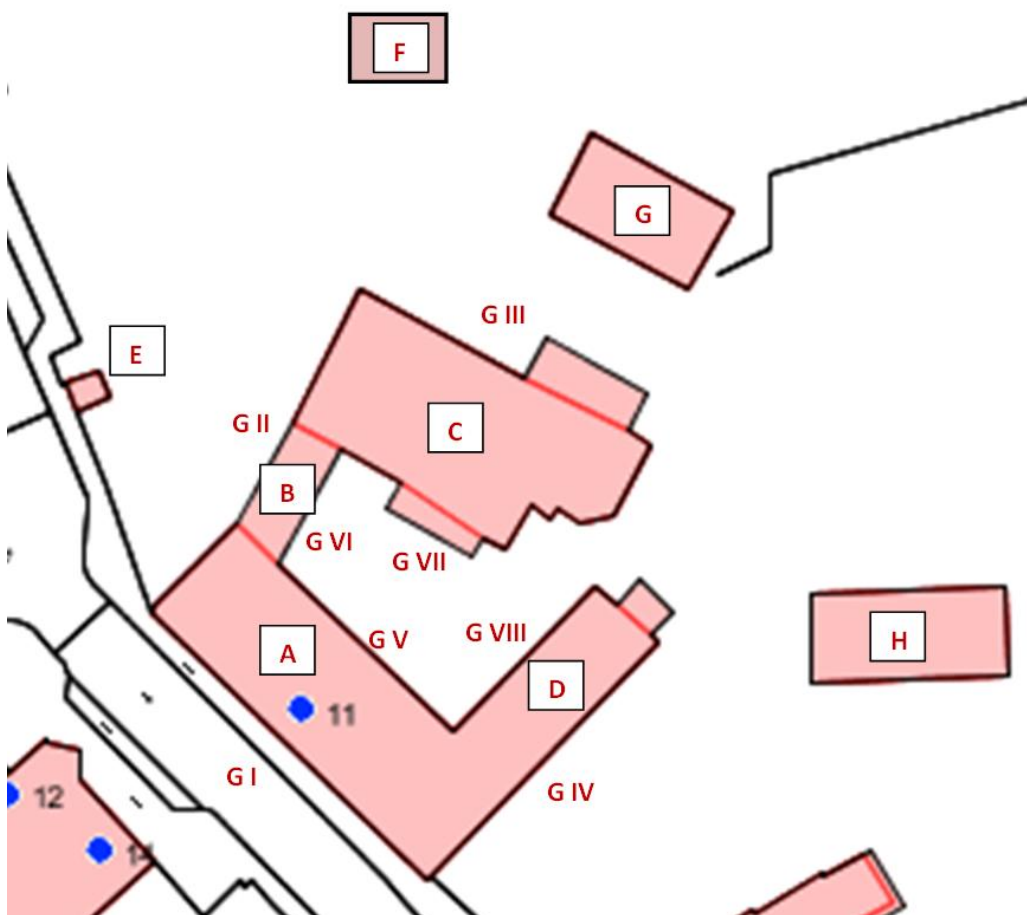

Afb. 2.18 Wagenstalling (bouwdeel H)

3.3 Exterieur

3.3.1 Bouwmassa

Bruggerhof is een boerderij uit de zogenaamde dwarshuisgroep van het Noord/Midden-Limburgs hoftype met langsdeelschuur. Deze boerderijen ontwikkelde zich als twee evenwijdig aan elkaar gelegen gebouwen met in één gebouw de woning en de stallen en in het andere, erachter gelegen, gebouw de hooi- en oogstberging. Later werden de openingen tussen de beide bouwvolumes dicht gezet met muren en werden hiertegen allerlei bouwsels aangebracht. Hierdoor ontstond een binnenhof en is er sprake van een carréboerderij. Bij Bruggerhof zijn de bovenstaande kenmerken nog duidelijk zichtbaar. Zij is opgebouwd uit een eenbeukige langgevelboerderij die evenwijdig aan de Kallestraat is gesitueerd (A), met nagenoeg parallel hieraan gelegen een schuur (C). De beide volumes zijn door middel van lagere bijgebouwen met elkaar gekoppeld. Aan de linkerzijde bestaat deze koppeling uit een overkapping met daarin een grote poort (B), aan de rechterzijde een koppeling uit deels gesloten bijgebouwen (D) en een poort die de binnenplaats afsluit van het buitenterrein.

Afb. 3.1 Aanduiding bouwdelen en gevelvlakken

Bouwdeel A, het woongedeelte en de stal, bestaat uit een rechthoekige eenlaagse bouwlaag die voorzien is van een zadeldak. Dit bouwvolume is direct aan de straat gelegen en heeft een lengte van 29 meter en een breedte van 9,5 meter. De nokhoogte van de boerderij is 7,5 meter (circamaten). In het rechter deel van de boerderij is de woning gesitueerd, in het linker deel het stalgedeelte. De hoofdtoegang van de woning bevindt zich in de voorgevel. In de achtergevel zijn de achtertoegang tot de woning en de toegangen tot de stal gesitueerd.

Afb. 3.2 Voor- en zijaanzicht bouwdeel A

Afb. 3.3 Aanzicht bouwdeel B, vanuit binnenplaats

Bouwdeel B, dat de verbinding vormt tussen het stalgedeelte van bouwdeel A en de schuur bouwdeel C bestaat uit een muur met daarboven een overkapping die gevormd is door middel van een lessenaarsdak. Hieronder bevindt zich de grote poort naar de tuin aan de linkerszijde van de hoeve en een rechthoekige gesloten ruimte. Dit bouwdeel heeft een lengte van 8 meter, een breedte van 4 meter en een hoogte van 4 meter (circamaten).

Achter bouwdeel B is de grote schuur bouwdeel C gelegen. De schuur heeft een eenlaagse bouwlaag die voorzien is van een zadeldak en heeft een lengte van 20,5 meter, een breedte van 12 meter en een nokhoogte van 8,5 meter (circamaten). Het heeft als basis een rechthoekige vorm met tegen een drietal gevels aangebouwde bijbouwsels. De toegangen tot de schuur liggen aan de binnenplaatszijde. In de achtergevel van de schuur is een deur aangebracht die het achterterrein ontsluit. Aan de binnenplaatszijde zijn enkele houten hokjes aangebouwd waarboven de kap van de schuur is doorgetrokken. Aan de rechterzijde van de Schuur is een ruimte aangebouwd die voorzien is van een zadeldak. Aan de achterzijde van de schuur is een overkapping gerealiseerd die aan de beide korte zijden voorzien is van gesloten wanden, en waarboven het zadeldak van de schuur is doorgetrokken.

Afb. 3.4 Aanzicht bouwdeel C, vanuit binnenplaats

Bouwdeel D sluit aan op de achterzijde van het woongedeelte van bouwvolume A en heeft een lengte van 15,5 meter, een breedte van 6 meter en een nokhoogte van 5 meter (circamaten). Dit bouwdeel heeft één bouwlaag en is voorzien van een zadeldak dat aansluit op het hogere zadeldak van de woning. Gedeeltelijk is dit bouwdeel uitgevoerd als open stalling. De verschillende ruimten zijn bereikbaar vanuit het binnenhof. Verder is in de rechterzijgevel een loopdeur aanwezig die vanuit de binnenplaats de ruimten vanuit het terrein aan de rechterzijde van de hoeve bereikbaar maakt. Tegen de achterzijde is een open stalling gerealiseerd die bereikbaar is vanuit de achterzijde van het terrein. Deze overkapping is voorzien van een lessenaarsdak. Tussen dit bouwdeel en bouwdeel C ligt de opening die de binnenplaats vanuit het achtergelegen land toegankelijk maakt. Deze opening is afgesloten met een dubbele stalen poort.

Afb. 3.5 Aanzicht bouwdeel D, vanuit buitenterrein

Afb. 3.6 Aanzicht achterzijde bouwdeel D en zijgevel bouwdeel C

3.3.2 Gevels

Gevels Algemeen

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de buitengevels van Bruggerhof. Er is voor gekozen de gevels van de totale hoeve te behandelen en dit niet te doen aan de hand van elk afzonderlijk bouwvolumes. Dit betekent dat achtereenvolgens de vier gevels: voor-, linkerzij-, achter- en rechterzijgevel (GI t/m GIV) gezien vanuit de buitenzijde van de hoeve, en aansluitend de vier binnenplaatsgevels van bouwvolume A, B, C en D (GV t/m GVIII) gezien vanuit de binnenplaats beschreven worden. In het algemeen kan gesteld worden dat de hoeve sober is uitgevoerd. Er is eenvoudig baksteen metselwerk toegepast, elementen zoals goten, vensters, deuren en daken zijn puur functioneel gedetailleerd. Versieringen zijn nauwelijks toegepast en alles wijst erop dat functionele keuzes prevaleerden boven esthetische keuzes. Ook is bij de opname gebleken dat de hoeve veelvuldig is verbouwd en gewijzigd, dit om te kunnen voldoen aan de laatste agrarische ontwikkelingen uit bepaalde perioden. Zo zijn er meer dan tien baksteensoorten waargenomen en blijken de kappen vaak uitgevoerd te zijn met behulp van restanten van kappen van elders.

Voorgevel

De lange en vlakke voorgevel is asymmetrisch ingedeeld. Aan de rechterzijde, ter plaatse van het woongedeelte, zijn een zestal gevelopeningen aanwezig: de voordeurpui en vijf T-vensters. De linkerzijde, het stalgedeelte, is vrijwel blind uitgevoerd; hier zijn een tweetal gietijzeren stalvensters in aangebracht.

Afb. 3.7 Aanzicht voorgevel stalgedeelte bouwdeel A

Afb. 3.8 Aanzicht voorgevel woongedeelte bouwdeel A

De gevel is in het begin van de 20^e eeuw opgetrokken in een rode machinale vormbaksteen. Dit type baksteen werd vanaf de jaren '70 van de 19^e eeuw toegepast in Nederland. Er zijn geen sporen aangetroffen van afwijkend metselwerk. De plint is gemetseld in een donkere grauw baksteen en aan de bovenzijde voorzien van een rollaag. Het metselwerk is uitgevoerd in kruisverband en het oorspronkelijke voegwerk was uitgevoerd met een gesneden voeg; aan de bovenzijde van de voordeur is dit voegtype nog goed waarneembaar.

Afb. 3.9 Gesneden voegwerk voorgevel

De bakstenen die gebruikt zijn hebben een lengte van 20 tot 21 cm, een breedte van circa 10 cm en een hoogte van circa 5,5 cm. De tien lagen + voegmaat is 64 cm. Aan de bovenzijde van de gevel is over de gehele lengte siermetselwerk aangebracht in de vorm van vier lagen verspringende muizentanden. De voorgevel loopt aan beide zijden enkele centimeters voorbij de zijgevels en is in een later stadium voor de boerderij geplaatst. Aan de onder- en bovenzijde van de gevel zijn ventilatieopeningen aangebracht in de vorm van open stootvoegen tussen verticaal ingemetselde stenen

Afb.3.10 Muizentanden aan bovenzijde voorgevel bouwdeel A

Door het verhogen van het straatwerk (trottoir) aan de voorzijde van de boerderij zijn de ventilatie-openingen deels onder het aansluitend straatwerk verdwenen. Tevens ligt de voordeurdorpel hierdoor nagenoeg gelijk met het straatwerk, dit in tegenstelling tot het gebruikelijke hoogteverschil dat aanwezig was tussen de bovenzijde van de dorpel en de straat. Het vermoeden bestaat dat de aansluiting van de straat op het pand oorspronkelijk circa 15 tot 20 cm lager lag dan de huidige wegaansluiting. Aan de linkerkant van de woning zijn segmentboogvormige gietijzeren stalvensters aanwezig die voorzien zijn van een acht-ruits roedeverdeling. Op de gevel zijn een drietal gietijzeren muurankers aanwezig die dienen voor de verankering van de moerbalken van de erachter gelegen vloer.

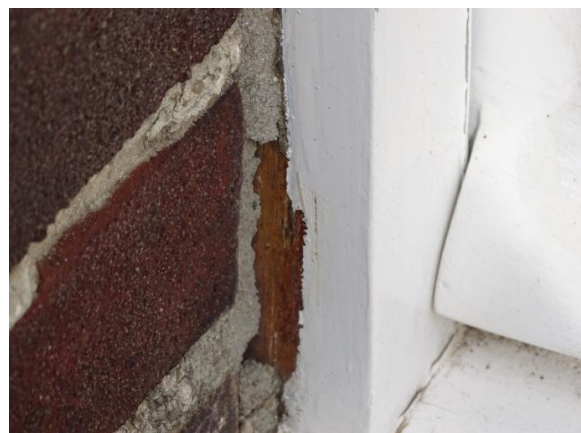

Afb. 3.11 Gietijzeren stalraampje

Afb. 3.12 Gietijzeren muuranker

De voordeurpui is geheel in houten delen uitgevoerd en heeft een drietal boven elkaar aangebrachte kleine ruitjes. De voordeur is iets verdiept aangebracht en boven de deur is een vast bovenlicht met een kiepraampje aanwezig. De vensters zijn tevens in hout uitgevoerd en hebben naar binnen draaiende raamvleugels en houten raamluiken. De profilering van de betimmering van de luiken is vergelijkbaar met de betimmering van de grote poort in de rechterzijgevel. De enkele beglazing is met stopverf in de glassponning vast gezet. De vensters en de voordeur zijn enkele decennia geleden (vermoedelijk jaren zeventig) vernieuwd: ter plaatse van beschadigingen van de verflaag is het onderliggend hout zichtbaar. Dit blijkt meranti hardhout te zijn dat in de jaren zeventig in deze regio bij vervanging veel werd toegepast. De vensters van het woongedeelte zijn aan de bovenzijde voorzien van gemetselde anderhalfsteense strekken, de vensters van het stalgedeelte van gemetselde steense segmentbogen. Onder alle vensters in deze gevel zijn gemetselde onderdorpels aangebracht en de voordeur heeft aan de onderzijde een hardstenen dorpel.

Afb. 3.13 Recent aangebracht meranti kozijn

Het dak is aangebracht tussen bovendakse topgevels en voorzien van rode oud Hollandse dakpannen met een afmeting van 24 bij 34 cm. Deze sluiten met specie aan tegen het opgaand metselwerk van de topgevels. De afmetingen van de dakpannen wijzen op een datering van op zijn vroegst de 19^e eeuw (21). Aan het begin en op het einde van het dak van het woongedeelte zijn in de nok schoorstenen van de woonkamer en de keuken aanwezig. Verder is er in het dakvlak een derde schoorsteen aangebracht die als rookafvoer dient voor de varkensoven. Het dak is voorzien van een eenvoudige zinken mastgoot en een drietal pvc hemelwaterafvoeren. De toegepaste bakstenen en de beide uitlopen van de gevel, de detaillering van ramen en deuren en de gietijzeren muurankers verwijzen naar een datering uit het eerste kwart van de twintigste eeuw. De voorgevel wijkt in datering ook duidelijk af van de overige buitengevels. De reden van vervanging van deze gevel is niet bekend. Wel blijkt de Kallestraat vanwege de toename van de verkeersintensiteit in het beging van de twintigste eeuw aangepast en mogelijk verbreed te zijn (1). Het vermoeden bestaat dat vanwege de korte afstand van de voorgevel tot de weg dit een reden kan zijn geweest om de gevel te vervangen en aan te passen.

Afb. 3.14 Aansluiting dakpannen aan topgevel

Linker zijgevel

De linker zijgevel bestaat uit de topgevels van het stalgedeelte van bouwdeel A en van de schuur bouwdeel C. Tussen deze beide topgevels staat als koppellement de hoge muur van bouwdeel B waarin de grote poort tot de binnenplaats is aangebracht.

Afb. 3.15 Aanzicht zijgevel grote schuur bouwdeel C

Afb. 3.16 Aanzicht zijgevel stal bouwdelen A en B

Bij deze gevel valt direct het onregelmatige en oudere metselwerk van veldbrandstenen op dat sterk afwijkt van het metselwerk van de voorgevel. Duidelijk waarneembaar is de overgang van het metselwerk van bouwdeel A naar bouwdeel B, de tussenmuur. Sporen aan de binnenplaatszijde van de muur laten zien dat bouwdeel B in een latere fase aan bouwdeel A is gekoppeld.

Afb. 3.17 Aanzicht overgang bouwdeel C naar bouwdeel B

Afb. 3.18 Aanzicht overgang bouwdeel B naar bouwdeel A

Ook de aansluiting van bouwdeel B aan bouwdeel C, de zijgevel van de schuur, is duidelijk waarneembaar. De beide gevels zijn in verschillende fasen opgericht. Het metselwerk is in een vrij slordig kruisverband uitgevoerd. Door de grote onderlinge verschillen van de stenen is het vrijwel onmogelijk de koppen en strekken van de verschillende lagen mooi boven elkaar te plaatsen en verspringen deze zodanig dat het kruisverband moeilijk herkenbaar is. Voor de zijgevel van de drie bouwdelen zijn bakstenen gebruikt waarvan de gemiddelde lengte- en hoogtematen enigszins van elkaar verschillen. Zo hebben de stenen in de zijgevel van bouwdeel C een lengte van 21,5 tot 24 cm, een breedte van circa 11,5 cm en een hoogte van circa 6 cm. De tien lagen + voegmaat is 68,5 cm. De bakstenen van bouwdeel A zijn iets groter en hebben een lengte van 22 tot 25 cm, een breedte van circa 11 cm en een hoogte van circa 6,5 cm. De tien lagen + voegmaat is 73 cm. De bakstenen van de tussenmuur van bouwdeel B zijn het grootst met een lengte van 24,5 tot 27 cm, een breedte van circa 11,5 cm en een hoogte van circa 6,5 cm. Hiervan is de tien lagen + voegmaat 72 cm. Het verschillend steengebruik wijst op een fasering van de totstandkoming van deze gevel waarbij de drie bouwdelen vermoedelijk niet gelijktijdig zijn gebouwd en bouwdeel B in een later stadium tussen de beide andere bouwdelen is aangebracht. Al verschillen de bakstenen onderling enigszins, het zijn alle drie bakstenen van het soort Limburgse steen; een baksteen die in de veldbrandovens gebakken werd en een afmeting had van ongeveer 24 cm lang en 6 cm hoog.

Het metselwerk is uitgevoerd als doorstrijkwerk: het voegwerk is gelijktijdig met het metselen aangebracht. Plaatselijk is uitgespoeld voegwerk hersteld met een cementvoeg. In de topgevel van bouwvolume A zijn vlechtingen aangebracht. Bouwvolume C heeft deze niet maar er zijn wel op een viertal plaatsen gecementeerde versieringen aangebracht.

In de zijgevel van het schuurgedeelte, bouwdeel C, bevinden zich een drietal stalraampjes met luikjes. De raamopeningen zijn oorspronkelijk omdat de stenen en het voegwerk niet afwijken van het omliggend metselwerk, maar de huidige vullingen zijn van recentere datum.

Afb. 3.19 Gecementeerde sierrand bouwdeel C

De vensters zijn in de tweede helft van de twintigste eeuw aangebracht waarbij gebruik is gemaakt van elders afkomstige vensters. Op de stijlen van de vensters zijn sporen waarneembaar van voormalig hang- en sluitwerk. Enigszins vreemd zijn de vulsteentjes aan de bovenzijde van de boogjes die ook voorkomen bij andere gevelopeningen in bouwdeel C.

Afb. 3.20 Venster zijgevel bouwdeel C

Afb. 3.21 Poort bouwdeel B

De grote poort in bouwdeel B is geheel in zachthout uitgevoerd en functioneert niet als poort. Zij is als een gesloten element uitgevoerd met aan de linkzijde een loopdeur. Daar waar voorheen in het midden de beide stijlen van de poort tegen elkaar aansloten is in de huidige situatie een enkele zware stijl aangebracht die aan de bovenzijde vast verankerd is aan het metselwerk. De profilering van het timmerwerk op de poort is gelijk aan de profilering van de raamluiken in de voor- en rechterzijgevel. Aan de rechterzijde van de poort zijn aan de onderzijde in het aansluitend metselwerk drie hardstenen blokken aangebracht. Vermoedelijk hebben deze blokken ook op de hoeken van de oorspronkelijke voorgevel van bouwdeel A gezeten. Het feit dat deze blokken aan de linkzijde van de poort ontbreken ondersteunt de bevinding dat bouwvolume B later is gebouwd dan bouwvolume A.

Afb. 3.22 Detail poort bouwdeel B

Afb. 3.23 Hardstenen blokken op hoek bouwdeel A

In de topgevel van bouwdeel A is ter plaatse van de hooizolder een luik aangebracht. De multiplex plaat met een tweetal lijsten zijn vermoedelijk in de tweede helft van de twintigste eeuw aangebracht op het erachter gelegen oudere eiken kozijn.

Afb. 3.24 Luik hooizolder

In de zijgevel van bouwdelen A en B zijn een aantal muurankers aangebracht. Deze verschillen in vorm van de muurankers ter plaatse van de kopgevel van het woongedeelte in bouwdeel A. In tegenstelling tot de ankers aan de woningzijde waarbij de schieters aan beide zijden naar buiten gekrulde uiteinden hebben zijn de schieters aan deze zijde van de gevel alleen aan de bovenzijde voorzien van gekrulde uiteinden.

Afb. 3.25 Muuranker bouwdeel A

Afb. 3.26 Muuranker bouwdeel A

Afb. 3.27 Muuranker bouwdeel A

Aan de uiteinden van de schieters zijn kenmerkende versieringen in de vorm van een kruis met dubbele streepjes duidelijk waarneembaar. Deze merktekens werden vanaf de zestiende eeuw als versiering van schieters in het gehele land toegepast (16).

Afb. 3.28 Versiering muuranker

Achtergevel

De achtergevel van gebouwdeel C, de grote schuur, is vrijwel geheel gesloten. Aan de linkerkzijde bevindt zich de open schapenstal, aan de rechterzijde de loopdeur naar de mestvaalt.

Afb. 3.29 Linkerzijde grote schuur

Afb. 3.30 Rechterzijde grote schuur

Geheel links sluit terugliggend de poort tot de binnenplaats en de achtergevel van bouwdeel D aan tegen de zijgevel van bouwdeel C. De achtergevel van bouwdeel D, de paardenstal, is een blinde gevel waartegen een overkapping is gebouwd. Deze overkapping is recent van datum en is aan de linkerkzijde gesloten met een houten vulling. Het dak is voorzien van verbeterd Hollandse dakpannen.

Afb. 3.31 Overkapping aan achterzijde paardenstal

Afb. 3.32 Poort tussen bouwdelen C en D

De achtergevel van de paardenstal (bouvvolume D) is gemetseld in een veldbrandsteen die gemiddeld iets groter is dan de gevelsteen van de schuur bouwdeel C. Het metselwerk is uitgevoerd in kruisverband en het betreft doorgestroken voegwerk met een daggestreep, een streep getrokken door het midden van de voeg die op het platteland vaker werd toegepast om het grillige verloop van de stenen te verbloemen. De stenen hebben een lengte van 23 tot 26 cm, een breedte van circa 11 cm en een hoogte van circa 6 cm. De tien lagen + voegmaat is 72 cm. De aansluiting van de dakpannen tegen de bovenzijde van de topgevel is afgesmeerd met een cementmortel. Tussen de bouwdeelen C en D is een stalen poort aangebracht. Oorspronkelijk heeft hier een andere poort gezeten die zoals gebruikelijk aan de bovenzijde voorzien was van een gemetselde boog.

Afb. 3.33 sporen in metselwerk rechter penant

Afb. 3.34 Duim van geheng in linker penant

Sporen van restanten van de aansluiting van een boog zijn aangetroffen in de huidige gemetselde penanten. Voornamelijk aan de achterzijde van de penant aansluitend op bouwdeel D zijn afgekapte stenen en herstellingen zichtbaar die wijzen op de aansluiting van een boog. In de penant aan de andere zijde is nog een duim aanwezig waaraan de voormalige, vermoedelijke houten poort bevestigd was.

Afb. 3.35 Gebogen metselwerk achtergevel paardenstal

Afb. 3.36 Open schapenstal

De achtergevel van bouwdeel D is aan de rechterzijde gebogen gemetseld zodat een rechte aansluiting gemaakt kon worden op het metselwerk van de voormalige boogconstructie. Hiervoor zijn stenen gebruikt die krom zijn en geschikt zijn voor de gebogen vorm. Tegen de achtergevel van gebouw C is een recente open stal gesitueerd. De stal is aan de lange zijde open. De beide zijanten zijn dichtgezet met een zinken beplating. Op het dak zijn verbeterde hollands dakpannen aangebracht. De stal loopt deels door achter de werkplaats die aansluit tegen de zijgevel van de grote schuur. Deze werkplaats is aan de achterzijde tevens voorzien van oud Hollandse dakpannen. De werkplaats is uitgevoerd in recenter metselwerk, uitgevoerd in een machinale vormbaksteen. Zij hebben een lengte van 19,5 tot 20,5 cm, een breedte van circa 9,5 cm en hoogte van circa 5,5 cm. De tien lagen + voegmaat is 65 cm.

Het overige metselwerk van de achtergevel van bouwdeel C is gemetseld in veldbrandsteen en uitgevoerd in kruisverband. Het metselwerk is vrijwel gelijk aan het metselwerk van de linkerzijgevel bouwdeel C. De bakstenen hebben een lengte van 23,5 tot 25,5 cm, een breedte van circa 11 cm en een hoogte van circa 6 cm. De tien lagen + voegmaat is 70 cm. Omdat de buitengevel sterk naar buiten helt is ter ondersteuning een steunbeer tegen de gevel gemetseld. Deze is uitgevoerd in een

machinale vormbaksteen en dateert naar alle waarschijnlijkheid uit de tweede helft van de twintigste eeuw. Omdat de mestvaalt aansluit tegen het meeste rechtse deel van de schuur is de onderzijde gecementeerd. De gevel heeft over de volle lengte aan de bovenzijde een muizentand. De deur tussen de schuur en de mestvaalt is niet de oorspronkelijke deur. In het oude kozijn is een deur van elders aangebracht. Deze is op een provisorische wijze aangepast aan de aanwezige deuropening. Het dakvlak is voorzien van oud Hollandse dakpannen en het dak heeft geen goot.

Afb. 3.37 Steunbeer tegen achtergevel schuur

Afb. 3.38 Rand mestvaalt tegen schuur

Rechter zijgevel

De rechterzijgevel bestaat uit de zijgevel van het woongedeelte, bouwdeel A, de zijgevel van het aangebouwde bouwdeel D en de zijgevel van de schuur en de aangebouwende werkplaats bouwdeel C. De gevel van bouwdeel A is uitgevoerd in veldbrandsteen met een vrij fors formaat: de bakstenen hebben een lengte van 26,5 tot 29,5 cm, een breedte van circa 12 cm en een hoogte van circa 6,5 cm. De tienlagen + voegmaat is 75 cm. De gevel is gemetseld in kruisverband en het voegwerk is doorgestreekt en voorzien van een daggestreep. Plaatselijk is voegwerk hersteld met een moderne cementvoeg. Boven de vensters op de beganegrond zijn strekken aangebracht en boven de vensters op de verdieping getoogde strekken. Aan de bovenzijde van de topgevel zijn vlechtingen waarneembaar die gelijk zijn aan de vlechtingen van de linker zijgevel van dit bouwvolume. Aan de linkerzijde van de gevel is de gemetselde penant van de recentere voorgevel zichtbaar. Deze is aan de bovenzijde afgewerkt met een afsmeerlaag.

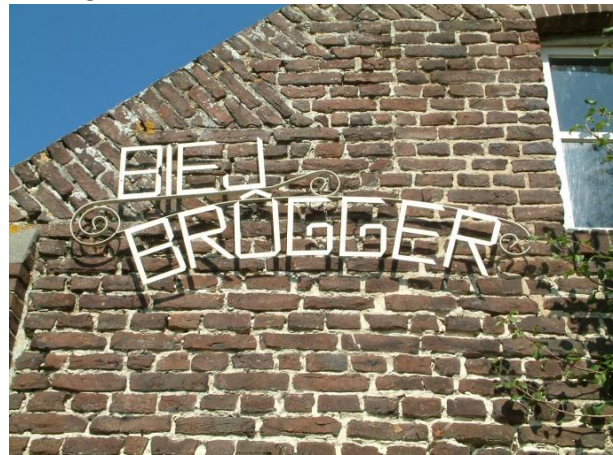
Afb. 3.39 Aanzicht rechter zijgevel woning

Aan de gevel zijn een viertal muurankers aangebracht. Deze ankers hebben een andere vorm dan de overige ankers van de boerderij en verwijzen mogelijk naar een andere bouwperiode. Zij zijn aan de boven en onderzijde voorzien van naar buiten gekrulde uiteinden. Aan de linkerzijde is in metaal de naam van de boerderij "Biej Brugger" aangebracht.

De zijgevel van de woning is vrijwel symmetrisch en heeft op de beganegrond en op de zolderlaag twee vensters. De venster op de beganegrond zijn identiek aan de vensters in de voorgevel. Zij zijn in de tweede helft van de twintigste eeuw vervangen; voor een beschrijving van de vensters wordt verwezen naar de beschrijving van de vensters in de voorgevel.

Afb. 3.40 Muuranker rechter zijgevel woning

Afb. 3.41 "Biej Brogger" in staal

De vensters op de verdieping zijn gelijk aan elkaar maar zijn verschillend in de topgevel gepositioneerd. Het rechter venster is duidelijk dicht bij de dakrand geplaatst. Het linker venster is vernieuwd in de tweede helft van de twintigste eeuw, bij dit venster is de beglazing bevestigd met glaslatten. Het rechter venster is van oudere datum; bij dit venster is de beglazing bevestigd met stopverf. De vensteropeningen zijn naar alle waarschijnlijkheid gelijktijdig met het vervangen van de voorgevel aangepast; de bakstenen die gebruikt zijn voor de raamdorpels en de getoogde strekken zijn gelijk aan de bakstenen van de voorgevel. Dit doet vermoeden dat de vensteropeningen in het begin van de twintigste eeuw in afmetingen zijn vergroot.

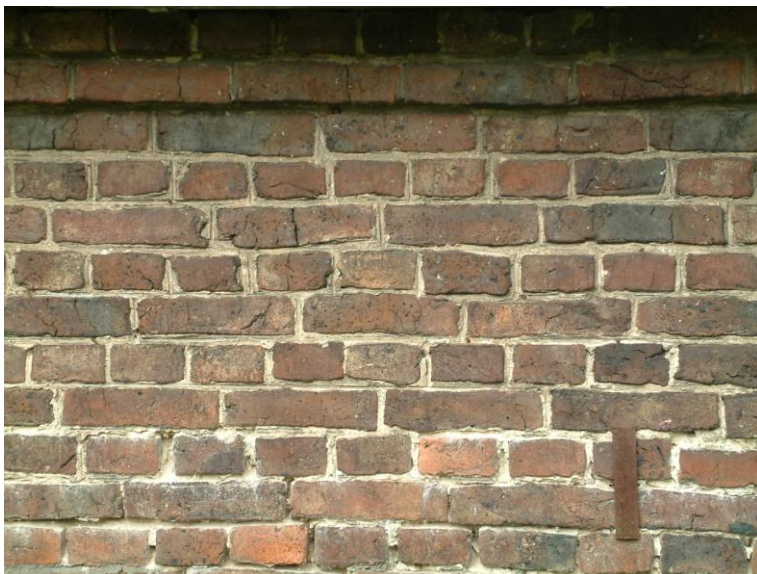
De zijgevel van bouwdeel D is nagenoeg blind uitgevoerd. Aansluitend aan de zijgevel van de woning is een lage deur aangebracht en geheel aan de achterzijde van bouwdeel D is een klein raampje aanwezig. Het dak is voorzien van oud Hollandse dakpannen. Over de volle lengte van het dak is een zinken mastgoot aangebracht.

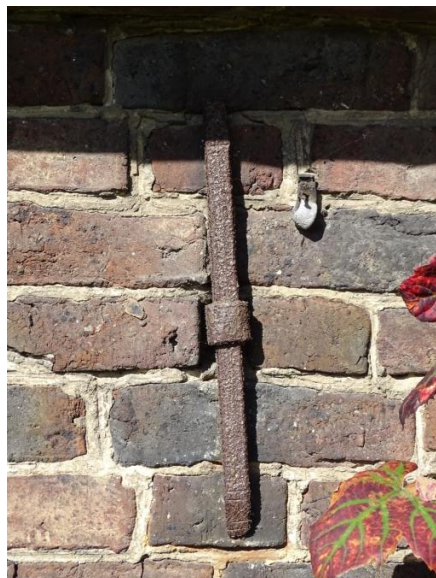
Afb. 3.42 Rechter zijgevel bouwdeel D

Afb. 3.43 Achterste gedeelte bouwdeel D

Afb. 3.44 Fragment metselwerk zijgevel bouwdeel D

Afb. 3.45 Muuranker bouwdeel D

Het metselwerk van de gevel van bouwdeel D is uitgevoerd in een veldbrandsteen en is kleiner dan de bakstenen van de zijgevel van bouwvolume A. De lengte van de bakstenen is 24 tot 25,5 cm, de breedte is circa 11 cm en de hoogte circa 6 cm. De tien lagen + voegmaat is 72 cm. Deze gevel is gemetseld in kruisverband met doorgestroken voegwerk met een daggestreep. Aan de bovenzijde, direct onder de goot, heeft de gevel twee iets uitgemetselde lagen en in de gevel zijn een tweetal ankers aangebracht. Deze schieters zijn eenvoudig van vorm en gelijk aan de muurankers aan de binnenplaatszijde van dit gebouw.

De opgeklampte deur is voorzien van houten delen in verschillende breedten en is in een steensponning aangebracht. Boven de deur is een houten latei aangebracht die aan de woningzijde (links) minder ver is opgelegd dan aan de andere zijde. Vermoedelijk was de deur oorspronkelijk de ontsluiting tot de binnenplaats. Door het dicht bouwen van de ruimte achter de deur is deze functie komen te vervallen. De deur is vanuit het buitenterrein vrij laag maar heeft aan de binnenplaatszijde een gebruikelijke hoogte. Dit bevestigt het vermoeden dat het terrein aan de voorzijde van de boerderij in het verleden aanzienlijk lager is geweest. Door het verhogen van de straat en het voorterrein van de boerderij is er een fors hoogteverschil ontstaan met de binnenplaats. Ter hoogte van de paardenstal is een klein venster met een luikje aanwezig dat nog geheel in de oorspronkelijke staat verkeert. Het raampje heeft vier ruitjes en deze zijn met stopverf aangebracht. De toognagels van de kozijnverbindingen zijn goed zichtbaar en het hang- en sluitwerk is tevens oorspronkelijk. Het metselwerk rondom het venster vertoont echter sporen die erop wijzen dat het venster later is aangebracht en mogelijk van elders afkomstig is.

Afb. 3.46 Poort naar voormalig bakhuis

Afb. 3.47 Venster in paardenstal

Geheel achter ligt de zijgevel van de grote schuur. Deze gevel is op een gelijke wijze uitgevoerd als de linker topgevel van dit bouwdeel. Aan de linkerkant van deze gevel is een opening aanwezig die als toegang dient van de schuur. Deze toegang is terug springend aangebracht en heeft de breedte van de deel van de schuur. Tegen de topgevel is een metalen aandrijving aangebracht van een windmolentje ten dienste van energie-opwekking van de boerderij. Deze voorziening is in de tweede helft van de twintigste eeuw door de laatste bewoner aangebracht en heeft naar zeggen van de familie nooit gefunctioneerd.

Afb. 3.48 Zijgevel grote schuur met werkplaats

Tegen de zijgevel van de schuur is een werkplaats met de technische ruimte voor onder andere de energieopwekking gebouwd. Deze aanbouw is gerealiseerd in een machinale vormbaksteen en is voorzien van, vermoedelijk hergebruikte, oud Hollandse dakpannen. Het metselwerk is gelijk aan het metselwerk van de achtergevel van deze aanbouw. In de gevel zitten twee eenvoudige houten vensters met elk negen ruitjes en aan de bovenzijde klampaampjes. Boven de raampjes zijn getoogde strekken aanwezig. Als raamdorpels zijn gemetselde rollagen aangebracht. Aan de linkerkant van de raampjes zijn sporen in het metselwerk aanwezig van een voormalige deuropening. De gebruikte materialen en detaillering van deze aanbouw wijzen op een datering uit de eerste helft van de twintigste eeuw. De zijgevel van de grote schuur alsmede de gevel van de aanbouw die de verbinding vormt tussen de schuur en de stalen poort is duidelijk van oudere datum.

Binnenplaatsgevel bouwdeel A

De gevel van de woning en de aansluitende stal gezien vanuit de binnenplaats heeft een grote verscheidenheid aan gevelopeningen.

Afb. 3.49 Achtergevel links

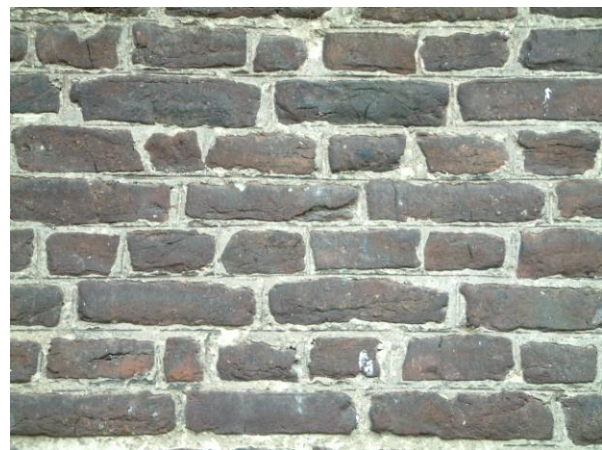

Afb. 3.50 Achtergevel midden

Afb. 3.51 Achtergevel rechts

Het metselwerk van deze gevel is uitgevoerd met veldbrandstenen en is in kruisverband gemetseld. Het voegwerk vertoont plaatselijk, aan de zijde van de woning, nog sporen van een daggestreep. Ook zijn op de voegen sporen aangetroffen van rode oker waarvan in de 19^e eeuw gebruik gemaakt werd om het voegwerk rood te kleuren. De bakstenen die gebruikt zijn voor de achtergevel van het woongedeelte hebben een lengte van 25 tot 29 cm, een breedte van circa 12 cm en een hoogte van circa 6,5 cm. De tien lagen + voegmaat van 76,5 cm, en zijn hiermee groter dan de bakstenen die gebruikt zijn voor het recht gelegen stalgedeelte: deze stenen zijn 22 tot 24,5 cm lang, hebben een breedte van circa 11 cm en een hoogte van circa 6 cm. De tien lagen + voegmaat van 73 cm. De overgang van de beide metselwerksoorten is niet duidelijk waarneembaar maar gaat meer vloeiend in elkaar over in de muurdam tussen de keukendeur en het stalraampje.

Afb. 3.52 Fragment metselwerk achtergevel woning

Boven het slaapkamerraam, het keukenraam en het kelderraampje zijn segmentboogjes aanwezig die gemetseld zijn in recentere vormbakstenen met een kleiner formaat dan het omliggend metselwerk. De bakstenen vertonen veel gelijkenis met de stenen van de voorgevel en het vermoeden bestaat dat deze onderdelen gelijktijdig met het vervangen van de voorgevel zijn aangebracht. Ter plaatse van het stalvenster zijn sporen zichtbaar van een voormalige deuropening. Deze opening is ingeboet met stenen die vrijwel gelijk zijn aan het omliggend metselwerk, zie afbeelding 3.63.

Afb. 3.53 Segmentboog boven keukenraam

In de buitengevel van het woongedeelte zitten drie ankers die in vorm gelijk zijn aan de ankers op de rechterzijgevel van bouwdeel A (woning). Ter plaatse van het stalgedeelte zit een muuranker dat in vorm gelijk is aan de muurankers in de zijgevel van het stalgedeelte van bouwdeel A.

Afb. 3.54 Muuranker achtergevel

Afb. 3.55 Muuranker achtergevel

In het woongedeelte bevindt zich geheel links een venster met naar binnen draaiende ramen met elk twee ruitjes boven elkaar. Het venster is recentelijk vernieuwd, vermoedelijk gelijk met de vervanging van de vensters in de voorgevel. Aan weerszijden van het venster zijn opgeklampte raamluiken aangebracht. De datering van deze raamluiken is gelijk aan de datering van de raamluiken in de voorgevel (twintigste eeuw).

Afb. 3.56 Slaapkamervenster

Onder de vensters van de opkamer is een klein venster van de kelder aanwezig. Dit venster is van recentere datum en is voorzien van een enkele ruit.

Afb. 3.57 Keldervenster

Rechts van dit raam zijn hoger in de gevel ten behoeve van de opkamer een tweetal vensters met enkele luikjes aangebracht. Deze vensters dateren mogelijk uit de achttiende eeuw dan wel vroeger. Zij zijn in eiken hout uitgevoerd en de verbindingen zijn met toognagels verankerd.

Afb. 3.58 Linker venster opkamer

Afb. 3.59 Rechter venster opkamer

Verder is het hang- en sluitwerk van de naar binnen draaiende ramen van vóór de twintigste eeuw. Het linker venster heeft twee houten spijlen, het rechter venster heeft één metalen spijl. De vensters zijn elk voorzien van een roedenverdeling van vier ruitjes.

In vrijwel het midden van deze gevel zijn een keukendeur en keukenraam aangebracht. Het keukenraam is evenals het slaapkamerraam recentelijk vervangen. Het heeft geen te openen delen en is onderverdeeld in twee ruiten. Het buitendeurkozijn en de buitendeur daarentegen zijn van vóór de twintigste eeuw. Het deurkozijn is op een gelijke wijze geconstrueerd als de raampjes van de opkamer. De paneel deur heeft aan de buitenzijde een betimmering met een profilering die gelijk is aan de profilering van de raamluiken. Boven de keukendeur is een bovenlicht aanwezig met een verdeling in twee ruitjes. De verhoudingen van de invulling van dit kozijn zijn enigszins vreemd te noemen dat mogelijk wijst op een latere aanpassing van de deur en het bovenlicht in het oorspronkelijke kozijn.

Afb. 3.60 Keukendeur

Afb. 3.61 Keukenvenster

Afb. 3.62 Bovenlicht keukendeur

In het stalgedeelte is een houten venster aanwezig met een klampaampje dat naar binnen toe opent. Het venster is verdeeld in zes ruitjes. Aan de rechterzijde van de poort zijn sporen zichtbaar van een vergelijkbaar venster. Deze gevelopening is recentelijk dichtgezet met metselwerk en een afvoerpijp.

Afb. 3.63 Stalvenster links

Afb. 3.64 Sporen voormalig stalvenster rechts

Het stalgedeelte heeft twee poorten: links een houten schuifpoort die aan de buitenzijde aan een stalen profiel is opgehangen en rechts een dubbele poort die naar buiten toe draait en onder de overkapping van bouwdeel B is aangebracht.

Afb. 3.65 Schuifpoort stal

Afb. 3.66 Dubbele poort stal

De schuifpoort bestaat uit brede houten planken die op klampen zijn aangebracht. In het midden zit een vierkant luikje. De dubbele poort bestaat uit smalle geprofileerde delen die verticaal op klampen zijn aangebracht. De deuren zijn aangebracht in een gedateerd zwaar eikenhouten kozijn dat aan de bovenzijde enigszins is getoogd. Hierop rust het bovenliggend metselwerk met een rollaag. De deuren draaien naar binnen.

De gevel aan de zijde van de binnenplaats heeft geen goot. Over de gehele lengte van de gevel is een overstek gecreëerd met doorstekende sporen die rusten op rondhouten liggers met schoren. Het dak is voorzien van oud Hollandse dakpannen conform de overige dakpannen op boerderij.

Afb. 3.67 Overstek achtergevel bouwdeel A

Binnenplaatsgevel bouwdeel B

Bouwwolume B is vanuit de binnenplaats een open ruimte die overkapt is met een lessenaarsdak. Het dak is bedekt met oud-hollandse dakpannen en het dak watert af op de binnenplaats. Alleen aan de linkerkant van de overkapping is een kort zinken gootje aangebracht. Onder de overkapping is de grote poort naar het zijterrein gesitueerd. Verder is in de rechter hoek van dit gebouw een kleine installatieruimte gebouwd. Deze ruimte, die in een oud type betonsteen is opgetrokken, dateert uit de tweede helft van de twintigste eeuw (1). De aanwezige schuifdeur (een voormalige voordeur) en het venster zijn materialen die vermoedelijk van elders afkomstig zijn.

Afb. 3.68 Overkapping bouwdeel B

Afb. 3.69 Binnenzijde buitengevel

Afb. 3.70 Installatieruimte

Binnenplaatsgevel bouwdeel C

De binnenplaatszijde van de grote schuur is voor een groot deel aangebouwd met kleine bouwsels. De gevels van deze bouwsels zijn geheel in hout uitgevoerd en de daken zijn bedekt met dakpannen.

Afb. 3.71 Linkerzijde grote schuur

Afb. 3.72 Rechterzijde grote schuur

Het metselwerk aan de linkerzijde van de aanbouwsels is anders uitgevoerd dan het metselwerk aan de rechterzijde. Het metselwerk is in kruisverband uitgevoerd en van een doorgestreeken voeg voorzien. De veldbrandstenen die aan de linkerzijde gebruikt zijn hebben een lengte van 23 tot 24 cm, een breedte van circa 11 cm en een dikte van circa 6 cm, de tien lagen + voegmaat is 70,5 cm. De bakstenen aan de rechterzijde van de aanbouwsels hebben een lengte van 21,5 tot 22,5 cm, een breedte van circa 10,5 cm en een dikte van 6,5 cm. De tien lagen + voeg maat van 71 cm. Verder zijn aan de linkerzijde muizentanden aangebracht. Het metselwerk van deze muur vertoont voornamelijk aan de bovenzijde en geheel links sporen van aanhelingen en reparaties.

Afb. 3.73 Fragment metselwerk linkerzijde grote schuur

Afb. 3.74 Fragment metselwerk rechterzijde grote schuur

Geheel links is een deel van de oorspronkelijke schuurgevel zichtbaar met een viertal openingen: een deur naar de varkensstal, het deurtje van het secreet en een schuifpoort en venster van de schuur.

Afb. 3.75 Deur varkensstal en deur secreet

Afb. 3.76 Schuifdeur grote schuur

De deur van de varkensstal is omkaderd door een gedateerd kozijn. De beschieting van de deur is van recentere datum en is qua profilering gelijk aan de betimmering van de grote poort in bouwdeel B en de luiken van bouwdeel A. Het deurtje van het secreet is zeer eenvoudig geconstrueerd met planken die zijn bevestigd op enkele klampen. De deur, het hang- en sluitwerk en het kozijn wijzen op een datering uit de negentiende eeuw. Rechts van het secreet bevindt zich de schuifdeur naar de grote schuur. Deze is vermoedelijk uit de eerste helft van de twintigste eeuw. Het achter de schuifdeur aanwezige kozijn is van oudere datum: ter plaatse van de verbindingen zijn toognagels zichtbaar. Naast de schuifdeur bevindt zich een kleine gevelopening die van binnen uit is dichtgezet met houten planken. Ook hier zijn aan de bovenzijde van het boogje passteentjes toegepast als overgang van de boog naar de bovenliggende metselwerk lagen. Deze oplossing is vergelijkbaar met het metselwerk boven de vensters in de linkerzijgevel van de grote schuur (gevel G II).

Afb. 3.77 Gevelopening grote schuur

Tegen het rechter deel van de schuurgevel zijn een machinehok en een dierenverblijf aangebouwd. Het machinehok is met planken afgetimmerd. De toegangsdeur zit aan de linkerkant van het hok en is met regels en planken eenvoudig uitgevoerd. Het pannendak van de grote schuur is boven dit hok doorgetrokken. Aan de rechterzijde van het machinehok is een hondenhok, gecombineerd met een kippenhok en duiventil gebouwd. Dit bouwsel is afgedekt met een lessenaarsdak en voorzien van recentere verbeterde holle pannen. Het hok is geconstrueerd met regels en kippengaas. Vermoedelijk dateren deze bouwsels uit het midden van de twintigste eeuw (2).

Afb. 3.78 Zijgevel machinehok

Afb. 3.79 Machinehok en dierenverblijf

Enkele meters terugspringend en aansluitend op de grote opening tot de schuur bevindt zich de buitengevel van de koestal en de werkplaats. Ter plaatse van de koestal zijn twee grote schuifdeuren aangebracht. Deze deuren zijn vrijwel gelijk aan de schuifdeur naar de schuur en dateren vermoedelijk uit de eerste helft van de twintigste eeuw. Deze gevel bevindt zich deels onder de kap van de grote schuur.

Het dak van bouwvolume C is voorzien van oud Hollandse dakpannen en heeft geen goten.

Afb. 3.80 Schuifpoorten koeienstal

Binnenplaatsgevel bouwdeel D

Bouwwolume D bestaat uit een paardenstal (geheel links), een open stalling (midden) en een gesloten stalling (geheel rechts).

Afb. 3.81 Rechterzijde bouwdeel D

Afb. 3.82 Linkerzijde bouwdeel D

Oorspronkelijk lag de paardenstal, geheel links, los van de woning. In een later stadium is bouwdeel D vergroot en vast gebouwd aan de woning. De gebruikte veldbrandstenen van het rechter geveldeel zijn in afmetingen forser dan de stenen die toegepast zijn voor de gevel van de paardenstal. De lengte van de bakstenen van de oorspronkelijke paardenstal is 23,5 tot 26 cm, de breedte is 11 cm en de hoogte circa 6 cm. De tien lagen + voegmaat is 70 cm. De stenen van de muur aan de rechter zijde van bouwdeel A hebben een lengte van 24 tot 28 cm, een breedte van circa 11,5 cm en een dikte van 6,5 cm en een tienlagen + voegmaat van 74 cm. Het voegwerk is uitgevoerd als doorstrijkwerk. Het raampje van de paardenstal is in de tweede helft van de twintigste eeuw aangebracht. Hierbij is gebruik gemaakt van een venster en een houten latei die van elders afkomstig zijn. Sporen in het metselwerk geven duidelijk aan dat deze opening later is aangebracht. Aan de rechterzijde van de muur van de stal is duidelijk waarneembaar dat deze is verbreed is. De toegepaste veldbrandstenen zijn hier kleiner dan de aan de linkerzijde aanwezige stenen. Zij hebben een lengte van 23 tot 24 cm, een breedte van circa 11 cm en een dikte van circa 5,5 cm. De tien lagen + voegmaat is 70 cm.

Afb. 3.83 Venster Paardenstal

Afb. 3.84 Overgang naar recent metselwerk

Tussen de beide gesloten ruimten is een overkapping aanwezig die in het midden ondersteund wordt door een gemetselde kolom. Deze kolom is uitgevoerd in een machinaal gevormde steen en is van een veel recentere datum dan het overig metselwerk. Het dak is voorzien van oud Hollandse dakpannen conform de dakpannen van de woning. Alleen boven het garagegedeelte is een zinken mastgoot aangebracht.

Afb. 3.85 Kolom overkapping

Afb. 3.86 Dubbele poort garage

Het metselwerk rondom de poort vertoont sporen van diverse reparaties. Aan de linkerkant van het metselwerk is een houten stijl en schoor zichtbaar. Het vermoeden bestaat dat dit deel van bouwvolume D aan de binnenplaatszijde oorspronkelijk open is geweest en later, in de loop van de twintigste eeuw is dichtgemetseld (3). Aan de zijde van de woning is dit metselwerk niet ingekast maar sluit het koud aan. Ook dit geeft aan dat deze muur later is aangebracht.

De poort aan de rechterzijde van dit bouwdeel is later, vermoedelijk in de tweede helft van de twintigste eeuw, aangebracht. Deze is eenvoudig uitgevoerd, vergelijkbaar met de recentere poorten in bouwvolume C. Boven de poort is een betonlatei aangebracht.

Afb. 3.87 Binnenplaats anno 1979 (2)

Binnenplaats

De binnenplaats kan afgesloten worden met een dubbele stalen poort. De poort is vervaardigd van eenvoudige buisprofielen en stalen platen en geheel in een donkergroene kleur geschilderd. De poort dateert vermoedelijk uit de tweede helft van de 20^e eeuw. De verharding van de binnenplaats is uitgevoerd in maaskeien, uit het begin van de 20^e eeuw dan wel vroeger. Deze afgeronde maaskeien, die door de Maas vanuit het Alpengebied zijn aangevoerd, werden in de Limburgse dorpen veelvuldig voor bestratingen gebruikt. In de tweede helft van de 20^e eeuw zijn in de bestrating zijn enkele goten van betonklinkers aangebracht.

Afb. 3.88 Stalen poort

Afb. 3.89 Verharding in maaskeien

In de achtergevel van de woning (GV) ter hoogte van de keuken is een schrobgat aanwezig waarop oorspronkelijk het aanrecht van de keuken op aangesloten was. Door middel van een hardhardstenen blokje met een watergeultje is een aansluiting op de goot in de bestrating gemaakt. Het geultje loopt door de buitenmuur van bouwdeel A.

Afb. 3.90 Schrobgat keuken

Links van dit schrobgat is tegen de buitenmuur een koperen waterpomp op een houten plank aangebracht. Deze pomp is later in de twintigste eeuw vanuit de keuken naar buiten verplaatst (3).

Afb. 3.91 Koperen waterpomp

Aan de rechterzijde van de keukendeur is medio 20^e eeuw een constructie geplaatst voor het vastleggen van dieren. De twee staanders zijn uitgevoerd als betonpaaltjes met daar over heen een houten regel.

Afb. 3.92 Vastlegconstructie

Afb. 3.93 Smalspoortje

Tussen de schuifpoort van de koeienstal in bouwdeel A en de deur van de varkensstal in bouwdeel C is een smalspoortje aanwezig. Dit spoortje, dat vermoedelijk oorspronkelijk elders een industriële functie heeft gehad, is in de eerste helft van de 20^e eeuw aangelegd (5). Middels dit smalspoortje was het mogelijk mest te transporteren van de stallen naar de mestvaalt die aan de achterzijde van de boerderij lag. Het spoortje is nu alleen nog zichtbaar op het binnenerf maar heeft vrijwel zeker ook door de beide stallen gelopen. De stalen profielen van het spoortje zijn in beton gelegd.

3.4 Constructie

De boerderij Bruggerhof is gebouwd op een voor de regio Midden-Limburg gebruikelijke wijze. In grote lijnen bestaat de hoofddraagconstructie uit gemetselde muren op een op staal gefundeerde gemetselde fundering. Op deze draagconstructie zijn kappen aangebracht, bestaande uit een aantal gelijke spantconstructies die geplaatst zijn tussen gemetselde topgevels. Tussen de verschillende bouwdelen A t/m D zitten wel duidelijke verschillen in de kapconstructies. In de volgende paragrafen worden de draag- en kapconstructies van de verschillende bouwvolumes afzonderlijk behandeld. In de tekst wordt naar ruimte- en spantnummers verwezen, zie hiervoor afbeelding 3.151 en bijlage 4.

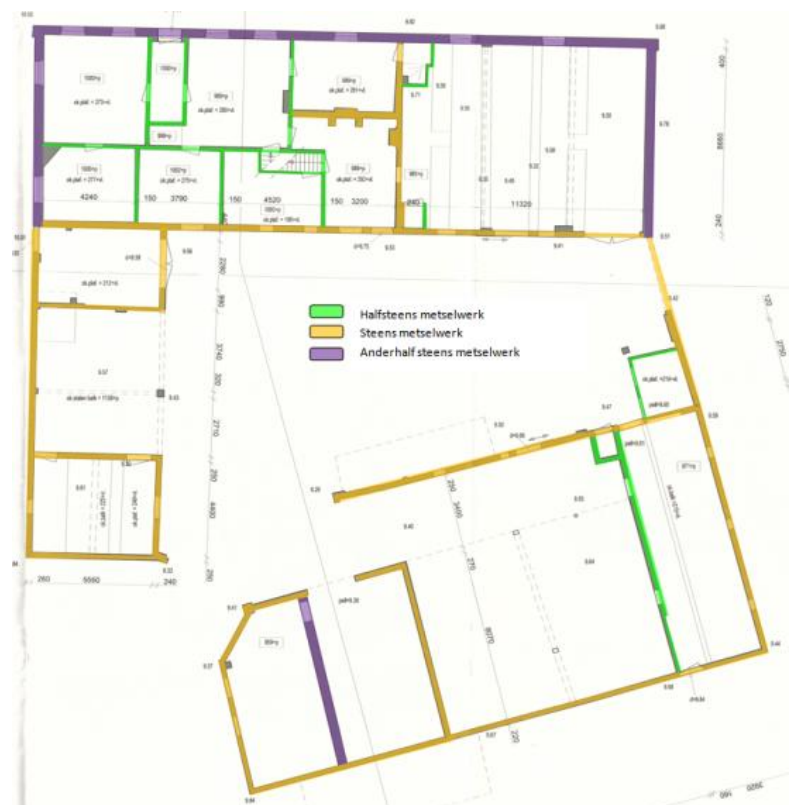
3.4.1 Draagconstructie

Funderingsconstructie

De funderingsconstructies van de verschillende bouwvolumes zijn tijdens deze verkenning niet onderzocht. Het plaatselijk vrij leggen van de fundering is momenteel niet mogelijk. Wel is de verwachting dat de fundering meer informatie kan geven van de datering en fasering van de boerderij en mogelijke voormalige bouwsels. Zoals gebruikelijk in deze regio kan er naar alle waarschijnlijkheid van uit gegaan worden dat de funderingsconstructie is uitgevoerd als een gemetselde fundering met een breedte van 2 à 3 maal de breedte van het opgaand metselwerk en een aanlegdiepte van circa één meter onder maaiveld (1,10). Mogelijk zijn voor de oudste delen van de boerderij blokken natuursteen als fundering toegepast. Onder een tussenmuur in bouwdeel D zijn enkele blokken Kunraeder steen aangetroffen.

Dragende gevelconstructies

De buitenmuren van de vier bouwdelen zijn voor het overgrote deel uitgevoerd in steens metselwerk met een dikte van ruim 20 cm. Uitzondering hierop zijn de voorgevel en zijgevels van bouwvolume A en de rechter zijgevel van de grote schuur (bouwvolume C) die een dikte hebben van ruim 40 cm, en uitgevoerd zijn als twee-steens metselwerk. De binnenmuren zijn uitgevoerd in halfsteens metselwerk met een dikte van circa 15 cm (inclusief afwerkklagen). Uitzondering hierop zijn de keldermuren, de binnenmuren tussen het woongedeelte en de stal in bouwvolume A, en de binnenmuur tussen de keuken (ruimte A04) en de kamer (ruimte A06). Deze muren zijn breder en zijn als steens metselwerk uitgevoerd. Ter plaatse van gevelopeningen worden de krachten door middel van gemetselde bogen en houten lateien overgebracht op het naastliggende metselwerk.

Afb. 3.94 Muurdikten (20)

Vloerconstructie

De keldervloer is met een cementdekvloer afgewerkt. Het is niet duidelijk welke draagvloer hier is toegepast. De beganegrondvloer in de stal van bouwdeel A is uitgevoerd in diverse steenachtige materialen op een ondergrond van zand. Naast gebakken straatklinkers zijn delen van de vloer afgewerkt met beton en betontegels. In het woongedeelte is de beganegrondvloer uitgevoerd in beton. Alleen in de kamers (ruimten A.0.1, A.0.4, A.0.6 en A.0.8) zijn houten vloeren toegepast. Het was niet mogelijk deze vloeren nader te onderzoeken. Wel is geconstateerd dat de vloerbalken van de kamers aan de voorgevelzijde in de lengterichting van het pand zijn opgelegd. De vloerbalken van de kamers aan de achtergevelzijde liggen in de dwarsrichting van het pand.

De vloer van de opkamer is samengesteld met een alternerende balklaag waarbij om en om balkjes zijn toegepast met een hoogte van 12,5 cm en 20 cm. Ook deze balklaag is aangebracht in de dwarsrichting van bouwdeel A. Deze vloer dateert vermoedelijk uit het begin van de 20^e eeuw.

Afb. 3.95 Vloer chique kamer

Afb. 3.96 Vloer kelder

De beganegrondvloer van bouwdeel B is verhard met beton. Dit geldt tevens voor de ruimten C0.12, C0.13, C0.16 en C.0.17 in bouwvolume C. De grote schuur, ruimte C.014 en de stal C.015 hebben vloeren die afgewerkt zijn met gebakken klinkers en betontegels. Ook in bouwvolume D is in de paardenstal (ruimte D.0.20) een gebakken klinkerverharding aanwezig. Ruimte D.0.22 heeft een betonvloer en de tussenliggende open ruimte D0.21 is verhard met puin.

Afb. 3.97 Vloer garage bouwdeel D

Afb. 3.98 Vloer varkenstal bouwdeel C

Op verdiepingsniveau zijn alle vloeren, m.u.v. de vloer boven de paardenstal, uitgevoerd in hout. De verdiepingsvloer van de woning bestaat uit een enkelvoudige balklaag waarvan de balken in de dwarsrichting van het pand zijn opgelegd. Deze balklaag is aan de onder- en bovenzijde geheel aan het zicht onttrokken waardoor een nader onderzoek niet mogelijk is. De verdiepingsvloer van het stalgedeelte in bouwdeel A is aan de onderzijde wel zichtbaar. Deze vloer is samengesteld uit balken die in de lengterichting aan één zijde zijn opgelegd in de buitenmuur en aan de andere zijde, ter plaatse van de woningscheidende muur, zijn opgelegd op een houten standjuk. Tussen deze opleggingen zijn twee verschillende opleggingen aanwezig in de vorm van een tweede houten standjuk en een stalen balk. Het vrijstaande juk wordt in het midden ondersteund door een tweetal rondhouten staanders. De beide standjukkanen zijn naar alle waarschijnlijkheid de oorspronkelijke jukkanen uit de achttiende eeuw (3,5). De stalen ondersteuning en de balklaag zijn rond het midden van de twintigste eeuw aangebracht.

Afb. 3.99 Overzicht grote stal naast woning

In bouwdeel C, de grote schuur zijn boven de beide stalgedeelten zoldervloeren aangebracht. Boven de koeienstal, ruimte C.012, is een enkelvoudige balklaag aangebracht die bestaat uit recentere rechthoekige grenen balken. Deze zijn aan één zijde opgelegd in de buitenmuur, gevel GII, en aan de andere zijde op de binnenmuur tussen de stal en de hooiopslag, ruimte C0.14. Op de balklaag zijn schaaldelen op ruime afstand van elkaar aangebracht. De zoldervloer boven de varkensstal C.0.15 is uitgevoerd in rondhouten eiken balken die evenals de balklaag boven de koeienstal in de dwarsrichting zijn opgelegd: aan de linkerzijde op de zware binnenmuur tussen stal en hooiopslag en aan de rechterzijde op de binnenmuur tussen de stal en de naastgelegen werkplaats, ruimte C.0.16. Op de balken zijn grenen vloerplanken aangebracht die goed op elkaar aansluiten.

Afb. 3.100 Vloer boven ruimte C.0.12

Afb. 3.101 Balk vloer boven ruimte C.0.12

Afb. 3.102 Vloer boven ruimte C.0.14

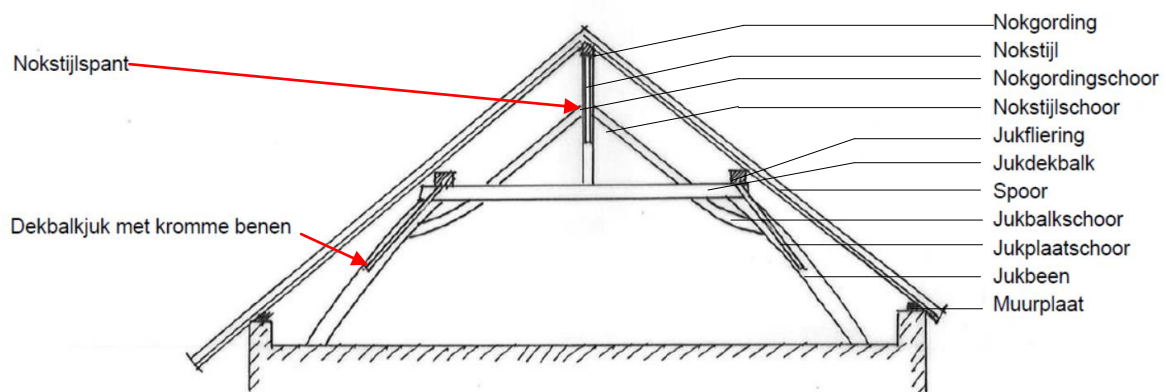
Afb. 3.103 Balk vloer boven ruimte C.0.14

In bouwdeel D is een zolderruimte gecreëerd door boven de paardenstal een betonvloertje, en boven de overige ruimten een eenvoudig houten vloertje aan te brengen. De houten vloer is samengesteld uit rondhouten palen die in de lengterichting van bouwdeel D zijn gelegd en rusten op ronde balken die in de buitenmuren zijn opgelegd. In het midden van de open ruimte (D.0.21) is ter ondersteuning een stalen IPE-profiel aangebracht die aan één zijde rust in de buitenmuur, gevel G IV, en aan de andere zijde is ondersteund door een gemetselde kolom. Ter plaatse van de garage, ruimte D.0.22, zijn op de balken houten vloerdelen aangebracht.

3.4.2 Kapconstructie

In bijlage 3 is een overzicht gegeven van de nummering van de spanten voor de bouwdelen A, C en D. Op bouwdeel A is een sporenkap toegepast. Het deel van de kap boven het woongedeelte bestaat uit een viertal eiken spanten (nr. 1 t/m 4) waarbij spant 4 deel uit maakt van de vakwerkconstructie in de scheidende wand tussen woon- en stalgedeelte. Dit spant wijkt af van de overige drie spanten en wordt afzonderlijk behandeld. Boven het stalgedeelte is de kap uitgevoerd met een tweetal spanten die samengesteld zijn met diverse, mogelijk van elders afkomstige, houten kaponderdelen. Op de spanten zijn grenen sporen aangebracht die vrijwel allen van nok tot dakvoet doorlopen.

De spanten van de woning zijn opgebouwd uit een dekbalkjuk met kromme benen met daar op een nokstijlspant. De sporen (27 stuks per dakvlak) rusten op drie steunpunten: de muurplaat, de jukfliering en de nokgording. De spanten staan niet op gelijke afstand van elkaar: de afstand tussen spant 1 en spant 2 is circa anderhalve meter groter dan de onderlinge afstand tussen de overige spanten en tussen de spanten en de muren. Enigszins vreemd is het ontbreken van jukplaatschoren of sporen van pengaten van de schoren bij spant 3.

Afb. 3.104 Tekening kapconstructie woning (10,20)

Afb. 3.105 Spant kapconstructie woning

Op een aantal spantonderdelen zijn telmerken waarneembaar. Daar waar bouwmuren zijn geplaatst dan wel hout is aangetast zijn de telmerken niet afleesbaar. Op de tekening bijlage 3 zijn de aangetroffen telmerken weergegeven. De kapconstructie is nog vrijwel geheel compleet en authentiek, er zijn geen sporen zichtbaar van aanpassingen van de kap en ook de telmerken wijzen op een samenstel van onderdelen die bij elkaar horen.

Afb. 3.106 Detail nokgordingschoor

Afb. 3.107 Detail Dekbalkjuk

Afb. 3.108 Detail Nokstijl

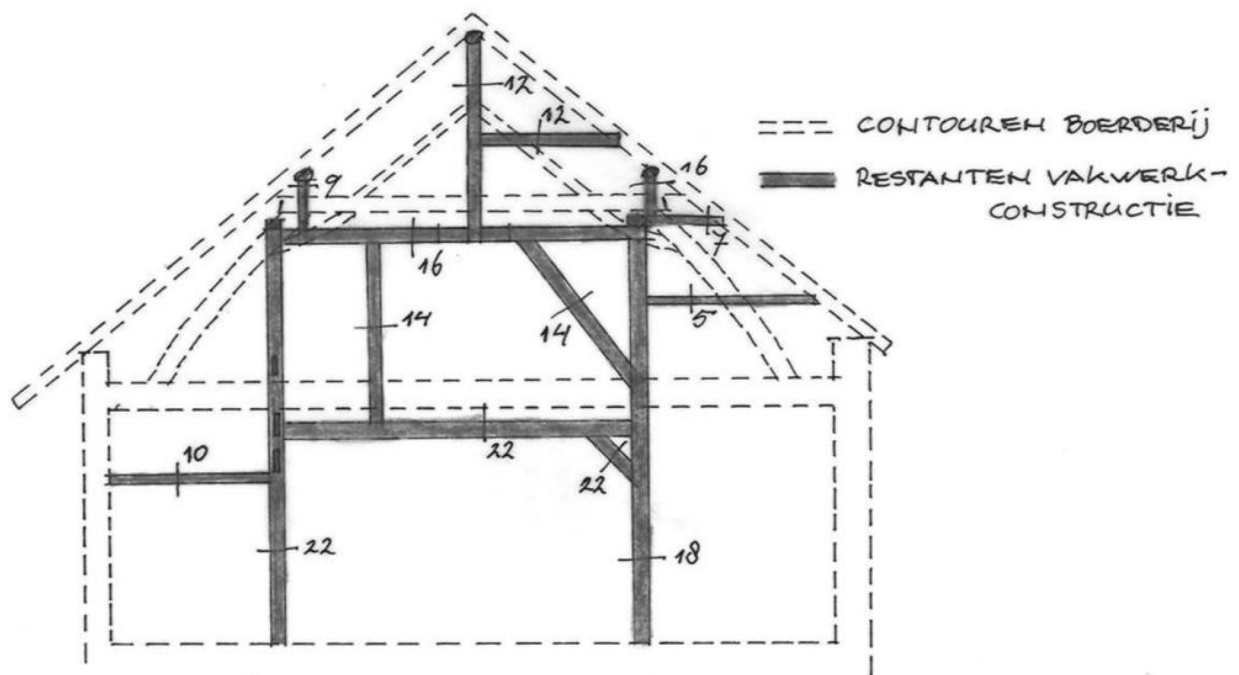

Afb. 3.109 Detail jukbalkschoor

Spant 4 is geheel opgenomen in de gemetselde scheidingsmuur tussen de woning en de stal. Aan beide zijden van deze muur zijn delen van een vakwerkconstructie zichtbaar die doorloopt tot op de begane grond vloer. Naar alle waarschijnlijkheid is dit een restant van de voorganger van de huidige boerderij. Bij een eerdere verbouwing is de vakwerkconstructie als draagconstructie gehandhaafd en zijn de openingen dicht gemetseld. Vanuit de hooizolder is deze spantconstructie het duidelijkst zichtbaar. In de schets op de volgende pagina zijn deze sporen weergegeven. Met een stippellijn zijn de contouren van de huidige boerderij ingetekend. Uit de restanten van de vakwerkconstructie is duidelijk te concluderen dat de voormalige boerderij minder breed en minder hoog was.

Afb. 3.110 Vakwerkconstructie tussenmuur

Afb. 3.111 Tekening vakwerkconstructie in contouren boerderij (20)

De dakconstructie van de hooizolder boven de stal is geconstrueerd met twee verschillende spantconstructies. Spant 5 is een eenvoudig uitgevoerd spant met een overgekepte balk. Voor het spant zijn verschillende houten onderdelen gebruikt die met eenvoudige stalen beugels aan elkaar zijn bevestigd.

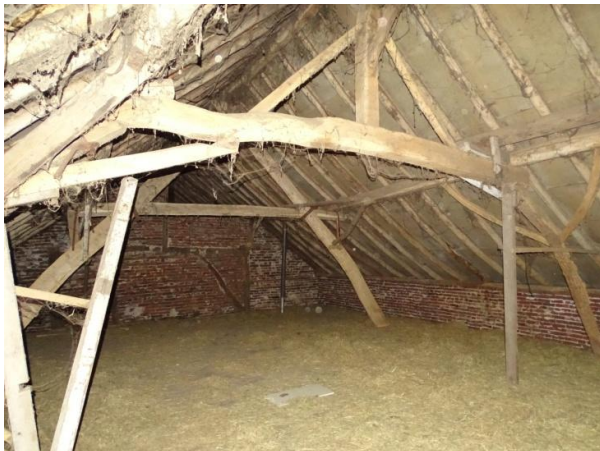

Afb. 3.112 Spant 5

Afb. 3.113 Spant 5 en 6

Spant 6 is waarschijnlijk een van elders afkomstig spant dat voor een deel hergebruikt is voor dit dak. Het spant is van het type dat ook gebruikt is voor de spanten van het woongedeelte: een dekbalkjuk met kromme benen met daarop een nokstijlspant. Oorspronkelijke telmerken zijn niet aangetroffen, wel zijn er in rood krijt geschreven telmerken aangetroffen die waarschijnlijk niet oorspronkelijk zijn en mogelijk wijzen op hergebruik van het spant. Ook dit spant is deels met eenvoudige stalen middelen geconstrueerd.

Afb. 3.114 Overzicht hooizolder

Afb. 3.115 Telmerk in rood krijt

Op de spanten van de hooizolder zijn verschillende jukflierungen aangebracht. Op enkele plekken zijn dubbele jukflierungen aangebracht ten behoeve van het uitvlakken van het dak. De rondhouten grenen sporen lopen van de nokgording tot dakvoet (muurplaat) en bestaan uit één lengte.

De dakconstructie van het lessenaarsdak van bouwdeel B is uitgevoerd met rechthoekige balkjes die rusten op een tweetal rechthoekige gordingen. In het midden van de dak worden deze gordingen gedragen door een eenvoudige spantconstructie bevestigd op een zware houten stijl.

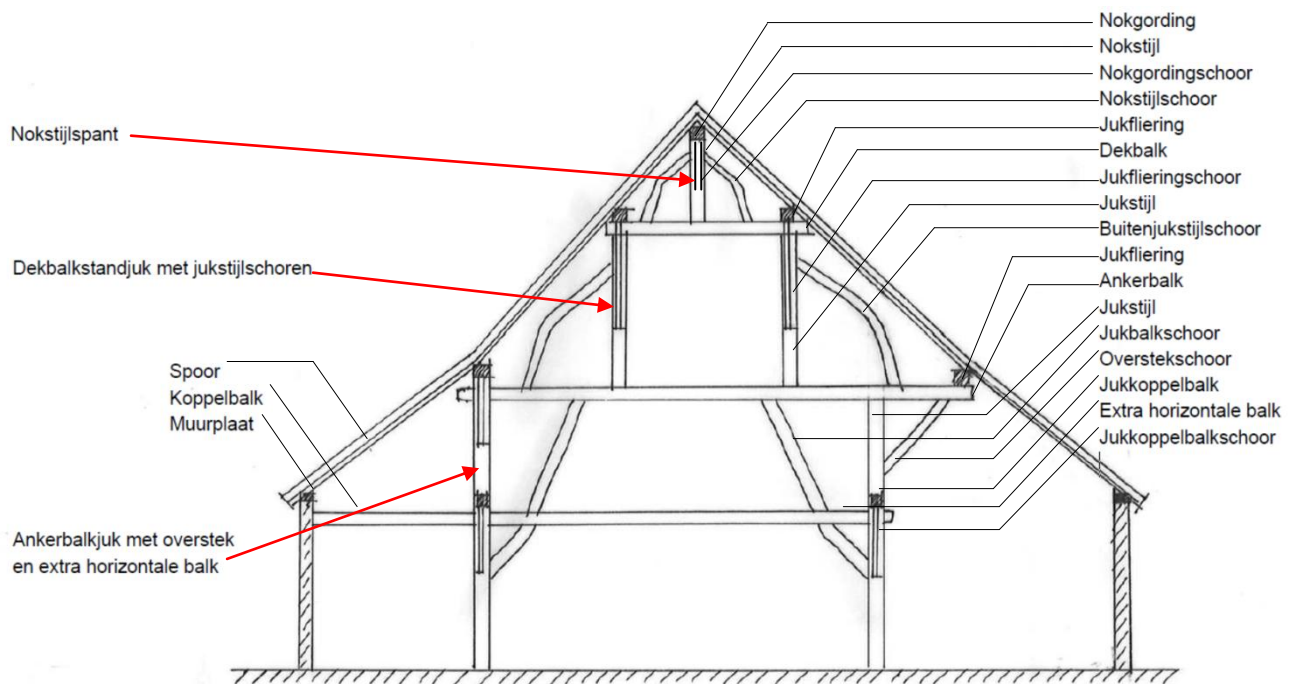
Afb. 3.116 Onderzijde overkapping bouwdeel B

De kap van de grote schuur, bouwdeel C, wordt gedragen door de beide kopgevels en een drietal eiken dwarsgebinten. De stapelspanten zijn opgebouwd uit een ankerbalkjuk met overstek, een dekbalkstandjuk en een nokstijlspantje. De asymmetrische vorm van de ankerbalkjuk waarbij de ankerbalk aan één zijde voorbij de gebintstijl doorsteekt is een typisch kenmerk voor de constructie van een Vlaamse schuur (12). Door de toepassing van dit type kap ontstaat aan één zijde van de schuur een grotere beukbreedte omdat de fliering hier naar buiten toe, op enige afstand van de stijlen, is aangebracht. Het dak is hierop aangepast: de schuur heeft ter plaatse van de langsdeel een schilddak dat opwelft. Kenmerkend is de driebeukige plattegrond waarbij het middenschip en de smalste zijstrook als tasruimte werd gebruikt en de brede zijbeuk aan de andere kant (de buitenstijlruimte) voor de langsdeel (11). De langsdeel is in feite een gang van waaruit de tasruimte van stro en hooi kon worden voorzien. Tevens werd deze ruimte gebruikt als dorsvloer. In het algemeen had een Vlaamse schuur aan één zijde, in een inspringende hoek, deeldeuren. Soms werd ook aan de andere zijde van de langsdeel een poort aangebracht dat het in en uit rijden van de oogstwagens vergemakkelijkte. Oorspronkelijk werden de eerste spant-constructies van een vlaamse schuur toegepast in kloosters. Vlaamse boeren namen in de middeleeuwen dit type schuur over en werden deze constructies onder andere verspreid richting het zuiden van Nederland. De eerste toepassing van vlaamse schuren in Limburg zijn bekend vanaf de zeventiende eeuw (10,11,12).

De spanten zijn aan de onderzijde op gemetselde muurtjes geplaatst. Op de onderstaande schets is dit stapelspant uitgewerkt met de benamingen van de diverse onderdelen.

Afb. 3.117 Ondersteunconstructie vakwerk

Afb. 3.118 Tekening dakconstructie grote schuur (10,20)

De houten constructie van de schuur is voor een groot deel compleet en authentiek. Wel zijn de spanten op diverse plaatsen hersteld met afwijkende houten delen en metalen verbindingsmaterialen. Verder zijn diverse sporen zichtbaar van verdwenen schoren en regels.

Afb. 3.119 Herstelde verbinding ankerbalkjuk

Afb. 3.120 Detail jukkoppelbalk met juk

Oorspronkelijk, in de zeventiende en achttiende eeuw, werden Vlaamse schuren voorzien van met riet bedekte schilddaken die geheel op een houten constructie rustten (11,12). De wanden werden tussen de stijlen voorzien van vlechtwerk met stroleem, en later van regels die aan de buitenzijde bekleed werden met zwart geteerd hout. Voor de toegankelijkheid werd aan beide zijden, aan weerszijden van de deel, een inspringende toegangspoort aangebracht. Een van beide toegangen is bij de schuur van Bruggerhof nog te herkennen en functioneel.

De houten draagconstructie van de schuur dateert vermoedelijk uit het eind van de zeventiende eeuw of het begin van de achttiende eeuw en is vermoedelijk aan het eind van de achttiende eeuw verbouwd tot de huidige vorm met gemetselde gevels en een schilddak (2,3). Sporen in de houtconstructie van de spanten, in de vorm van gaten van voormalige wandregels en twijgen, wijzen op oorspronkelijke vakwerkgevels. De buitenmuur is later rondom de houten draagconstructie geplaatst en het dak is hierop aangepast.

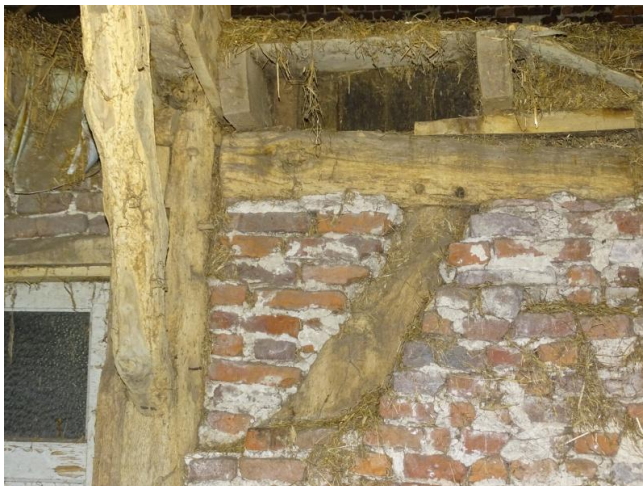

Afb. 3.121 Overzicht vakwerkconstructie grote schuur

Het onderste deel van spant 1 is tot aan de extra horizontale balk opgenomen in de muur tussen de tasruimte en de varkensstal C.0.12. In de afgelopen eeuw is dit eiken spant versterkt door het aanbrengen van extra balken: in het midden aan de onder- en bovenzijde van de ankerbalk zijn verticale houten stijlen aangebracht. Tevens is ter plaatse van het overstek van de ankerbalk een extra zware balk aangebracht. Enkele schoren zijn afwezig en de flieringen zijn door hun onregelmatige vorm met vulhout aansluitend gemaakt op het spant. Op de zware balk die tussen de gebintstijlen is aangebracht rusten de vloerbalken van de naastgelegen varkensstal.

Afb. 3.122 Spant 1

Afb. 3.123 Ingemetseld deel spant 1

Afb. 3.124 Detail ankerbalk spant 1

De constructie zit met pen en gatverbindingen in elkaar en is verankerd met toognagels. De ankerbalk is met twee spieën verankerd aan de gebintstijl. Opvallend zijn de kromme schoren die gebruikt zijn voor de standjuk en de nokstijl.

Evenals bij de flieringen aan de lage zijde tussen spant 1 en 3 zijn in de onderzijde van de dekbalk van het standjuk gaten zichtbaar van een vulling (twijgen) van een voormalige vakwerkgevel.

Spant 2 is evenals spant 1 op diverse plaatsen provisorisch hersteld en verstevigd. Ook bij dit spant ontbreken diverse schoren en zijn sporen zichtbaar van voormalige verbindingen.

Afb. 3.125 Sporen in ankerbalk in spant 1

De verschillende spantonderdelen zijn met pen en gat met elkaar verbonden en met toognagels verankerd. De verbinding van de ankerbalk aan de gebintstijl is in tegenstelling tot deze verbinding bij spant 1 met een enkele spie vastgezet. De gebintbalkschoren zijn evenals de bovenliggende schoren van krom hout vervaardigd. In de rechter gebintstijl zijn gaten van verbindingen zichtbaar die mogelijk wijzen op een houtconstructie tussen spant 2 en spant 3. In spant 3 zijn op gelijke hoogte gelijke sparingen in het hout zichtbaar.

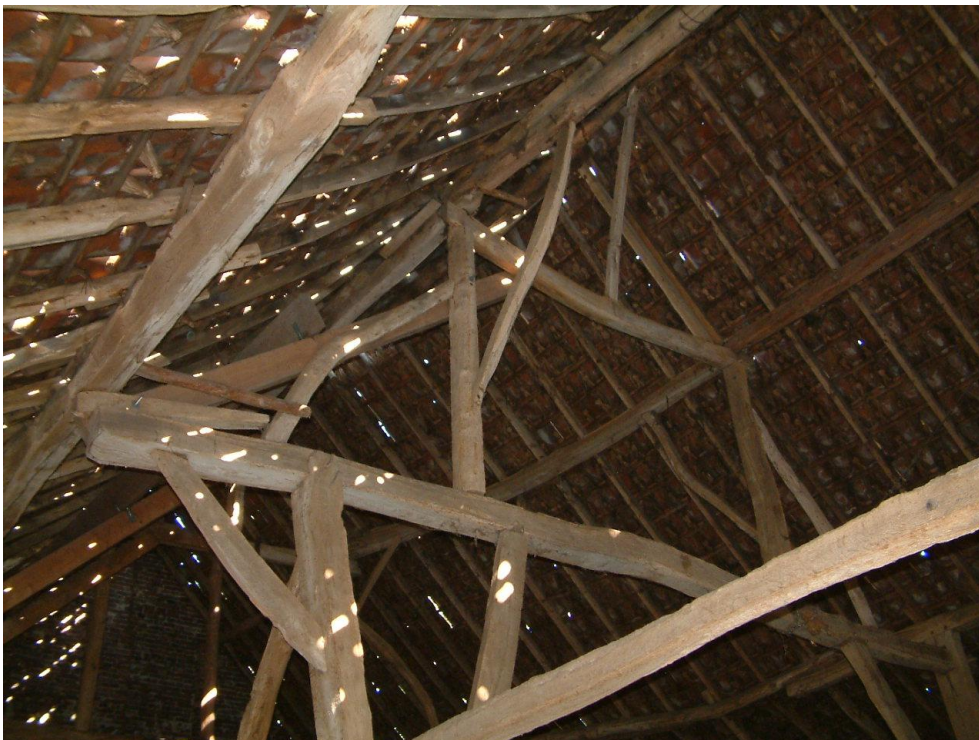
Afb. 3.126 Sporen in jukkoppelbalk

Afb. 3.127 Linker verbinding spant 2

Afb. 3.128 Rechter verbinding spant 2

Afb. 3.129 Overzicht spant 2

Spant 3 is evenals met spant 1 aan de onderzijde van de extra tussenbalk opgenomen in de muur tussen de tasruimte en de koeienstal. Het spant is op diverse plaatsen hersteld en versterkt. Hierbij is gebruik gemaakt van diverse resten van bouwhout en stalen verbindingsmiddelen. Ter plaatse van het overstek van de ankerbalk bevindt zich de toegang tot de schuur.

Afb. 3.130 Overzicht spant 3

Het spant is zoals bij de twee andere spanten met pen en gat verbindingen en toonagels in elkaar gezet. De ankerbalk is evenals bij spant 2 met een enkele spie verankerd. Ter plaatse van de verankering is een van de weinige telmerken waarneembaar. Ook bij dit spant zijn de flieringen met vulhout pas gemaakt op het spanthout.

Afb. 3.131 Detail doorstekende ankerbalk spant 2

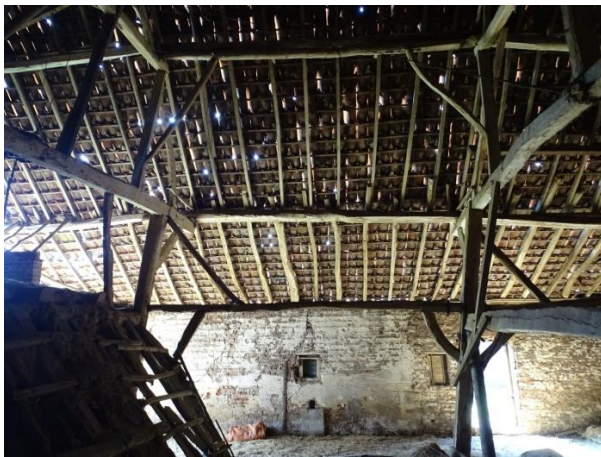
Afb. 3.132 Verbinding ankerbalk met jukbeem spant 2

De gebintstijl aan de achterzijde van de schuur heeft evenals de gebintstijl van spant 2 vergelijkbare gaten van verbindingen. Op de extra tussenbalk zijn de rondhouten balken van de vloer boven de koeienstal gelegd.

De spanten zijn aan de binnenplaatszijde onderling met elkaar verbonden door middel van gebintkoppelbalken. Deze zijn niet alleen op de hoogte van de extra gebint-tussenbalken aangebracht maar ook op het niveau van de vloer. In deze balken zijn restanten van voormalige verbindingen, mogelijk schoren, waarneembaar.

Afb. 3.133 Ingemetseld deel spant 3

Afb. 3.134 Koppeling jukken

Afb. 3.135 Koppeling jukken op vloerniveau

Aan de achterzijde van de schuur, aan de zijde met de lage nokhoogte, zijn de spanten door middel van balken verbonden met de achtergevel. Zij liggen aan de muurzijde op penanten en zijn aan het spant bevestigd door middel van spijkers. De betreffende balken van spant 1 en spant 3 zijn in het metselwerk van de tussenmuren opgenomen.

Afb. 3.136 Koppeling spant 1 met achtergevel

Afb. 3.137 Koppeling spant 2 met achtergevel

Verder zijn de spanten onderling en met de eindgevels verbonden met flieringen die vrijwel allemaal een gekantrechte vorm hebben. Enkele flieringen zijn geheel rond van vorm. Over de lengte van de stal zijn afhankelijk van de lengte van de flieringen twee tot vier stukken gebruikt.

Afb. 3.138 Verbinding flieringen

Afb. 3.139 verbinding muurplaten

De sporen liggen tussen de muurplaat en de nokvorst op twee flieringen. In het dak zijn drie type sporen herkenbaar: rondhouten sporen, gekantrechte sporen en recentere rechthoekige sporen. Vrijwel het gehele dak is van de recentere sporen voorzien. Alleen in de vlakken tussen de spanten en de buitenmuren zijn een aantal oude sporen gehandhaafd gebleven.

Afb. 3.140 Ronde daksporen

Afb. 3.141 Rechthoekige daksporen

Boven de ingang van de schuur is een verbinding gemaakt tussen de terugspringende buitenmuur en de onderste fliering. Hiervoor zijn rondhouten paaltjes gebruikt die aan beide zijde gespijkerd zijn. Ter plaatse van de deel is de overspanning van de sporen groter dan in andere delen van het dakvlak.

Afb. 3.142 Dakconstructie boven de 'deel' van de schuur

Afb. 3.143 Dakconstructie boven invaart schuur

De dakconstructie van gebouwvolume D is een samenstelsel van houten delen en constructietypen. Volgens de kadastrale minuutkaarten en veldwerken is dit gebouw in fasen gebouwd en is hiermee gestart rond het midden van de 19^e eeuw, er werd een losse paardenstal en bakoven gebouwd. Later, aan het eind van de negentiende eeuw werd deze bebouwing geheel voorzien van een zadeldak (2,3,5). Vermoedelijk is hierbij deels gebruik gemaakt van spantonderdelen van elders. Dit is voornamelijk afleesbaar uit de standjuk die in de muur is opgenomen tussen de garage en de open stalling.

Afb. 3.144 Vakwerkconstructie in tussenmuur bouwdeel A

Dit deel van de constructie is vervaardigd van grenenhout, verbonden met een pen en gat verbinding en vastgezet met toognagels. Op de verbindingen zijn telmerken aanwezig.

Afb. 3.145 Telmerken in vakwerkconstructie

Het overige deel van de kap is samengesteld uit rondhouten dennen palen waarmee op een eenvoudige wijze schaarspanten zijn vervaardigd. De ronde sporen lopen van dakvoet tot nokgording en rusten halverwege op een rondhouten fliering. Tussen de eindgevel aan de achterzijde van de paardenstal en de aansluiting op het pannendak van de woning zijn drie spantjes aangebracht.

Afb. 3.146 Spant 1

Afb. 3.147 Spant 2

Afb. 3.148 Spant 3

Afb. 3.149 Aansluiting dakconstructie op kap woning

3.5 Interieur

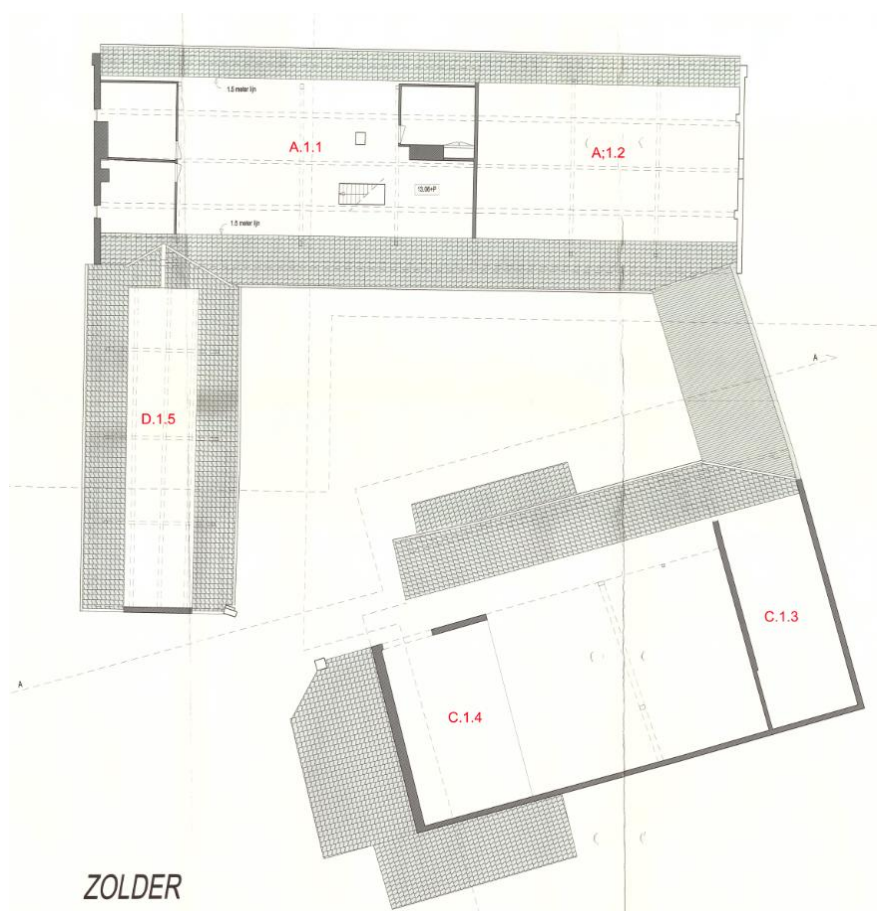
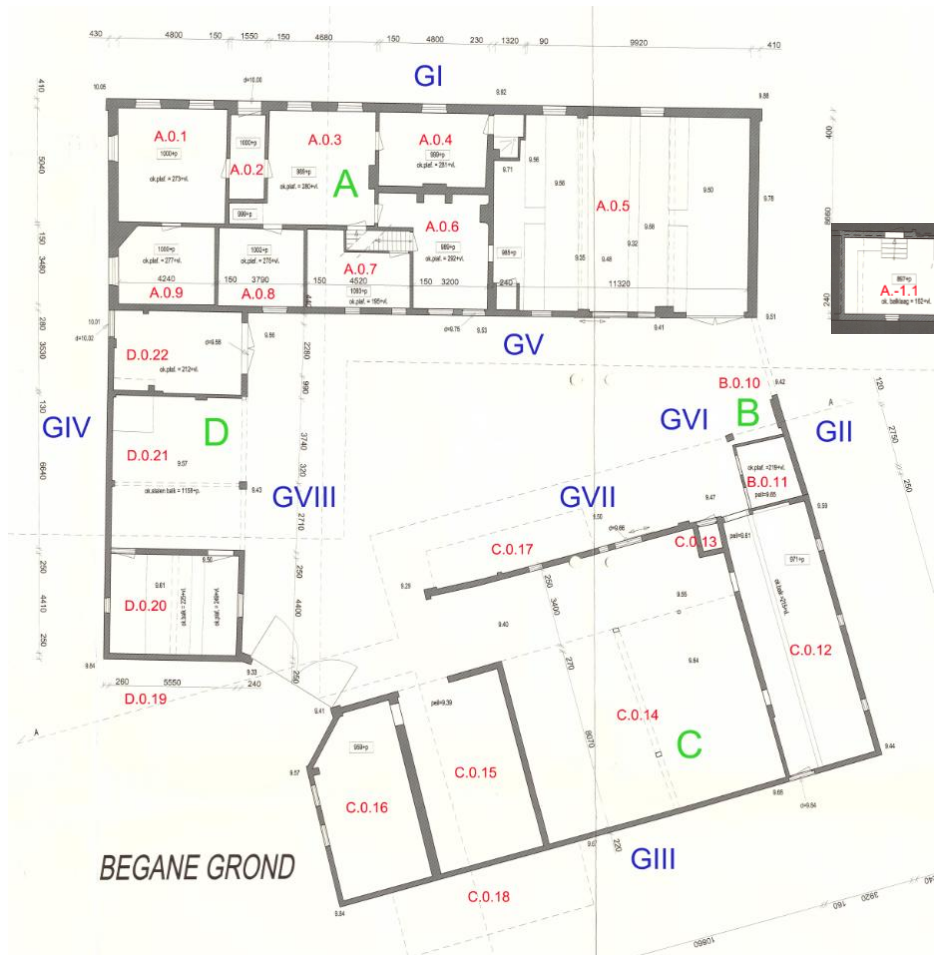
In de volgende paragrafen wordt het interieur beschreven voor de afzonderlijk bouwdelen A t/m D. Hierbij wordt niet elke ruimte afzonderlijk uitputtend beschreven maar wordt de beschrijving toegespitst op de meer bijzondere onderdelen en kenmerken van de ruimten. Voor de beschrijving van de ruimten wordt een route linksom door de boerderij gevolgd die start bij de voordeur van de woning bouwdeel A en eindigt bij de buitendeur van bouwdeel D in gevel IV. In de schetsen op de volgende pagina is een overzicht gegeven van de verschillende bouwdelen met ruimtebenamingen en ruimtenummers. In bijlage 2 is een overzicht gegeven van alle ruimten in de boerderij.

3.5.1 Algemeen (2,5,8)

Het woongedeelte in bouwdeel A is hoogwaardiger afgewerkt dan de overige ruimten in de boerderij. Opvallend is de functionaliteit van de boerderij die herkenbaar is in de positionering van de verschillende ruimten. De woon- en slaapruiden in bouwdeel A bevinden zich rond de hal en de woonkeuken, waarbij de slaapruiden aan de binnenplaatszijde zijn gesitueerd en de woonkamers zich aan de voorzijde van het pand bevinden. Aansluitend aan de woonkeuken is een kookkeuken gesitueerd die tevens als doorgang van de woning naar de binnenplaats dienst doet. In deze kookkeuken werd naast het voedsel voor de bewoners tevens het voedsel voor de varkers bereid. Ook bevond zich in deze kookkeuken de doorgang naar de stal in bouwdeel A. Deze stal is evenals de overige ruimten in de bouwdelen B,C en D nauwelijks afgewerkt. De constructiematerialen die gebruikt zijn voor het oprichten van deze bouwdelen zijn aan de binnenzijde geheel in het zicht. Dit geldt tevens voor de zolderruimte boven de woning, met uitzondering van een drietal knechtenkamertjes is hier geen sprake van enige afwerking. De knechtenkamertjes zijn voorzien van wit gekalkt stucwerk. Ook de ruimten in de overige bouwdelen zijn puur functioneel ingericht en afgestemd op een optimale bedrijfsvoering. Een voorbeeld hiervan is route die gecreëerd is vanuit de koestal in bouwdeel A via de binnenplaats en de varkensstal in bouwdeel C naar de erachter gelegen mestvaalt. Om dit transport te vergemakkelijken is in het midden van de 20^e eeuw een smalspoorlijntje aangebracht en kon de mest met een, vermoedelijk afgeschreven, mijnwagentje getransporteerd worden. Ook de invaart van de grote schuur die zich direct naast de toegang van de binnenplaats bevindt, is puur functioneel gesitueerd. Hooi en stro dat van de akkers kwam kon met paard en wagen hierdoor gemakkelijk in de deel gereden worden en opgestapeld worden in de naast gelegen tasruimte. Op de hooizolder in bouwdeel A is het dak voorzien van een dakbeschot in asbestcementplaten. De overige daken zijn niet beschoten, tussen de dakpannen zijn stropoppen aangebracht.

Afb. 3.150 Stropoppen onder de dakpannen

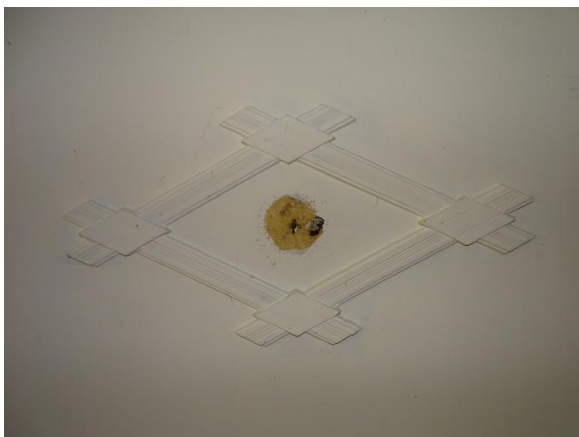
Afb. 3.151 Ruimtentekening Bruggerhof (4)

3.5.2 Bouwdeel A Woongedeelte

De ruimten in de woning zijn toegankelijk via de hal A.0.2 aan de voorzijde van de woning. Bij het betreden van de hal valt direct de beschildering van de wanden op. De met olieverf aangebrachte gesjabloneerde lambrisering is een typische afwerking uit het begin van de twintigste eeuw. De kleuren en de motieven werden in de jaren twintig en dertig veel toegepast in wandafwerkingen (5,16). Dit geldt tevens voor het ornament en de lijsten op het plafond van de gang. Het vermoeden bestaat dan ook dat deze afwerking vrijwel gelijktijdig is aangebracht met het wijzigen van de voorgevel.

Afb. 3.152 Met olieverf geschilderde lambrisering gang

Afb. 3.153 Plafondornament gang

Afb. 3.154 Detail schildering lambrisering

Vanuit de hal zijn aan de rechterzijde de chique woonkamer en een slaapkamer, en aan de linkerzijde de woonkeuken en de overige ruimten van de woning bereikbaar. De chique huiskamer A.0.1 was de voormalige gelagkamer. Het plafond van deze kamer is in het midden voorzien van een sierornament en rondom van geprofileerde lijsten. Het ornament laat druivenranken met druiven zien. Tevens heeft deze kamer een stookplaats in de vorm van een hardstenen schoorsteenmantel en een gepleisterde schoorsteenboezem. In de haardopening is een plaat aangebracht waarvoor een losse kachel heeft gestaan. De schoorsteenmantel heeft versieringen in de vorm van gefrijnde bandjes en ingelegde wit marmere vormen. De vorm en afwerking van de schouw verwijzen naar een datering uit de negentiende eeuw (16,18).

Afb. 3.155 De chique kamer

Afb. 3.156 Natuurstenen schoorsteenmantel

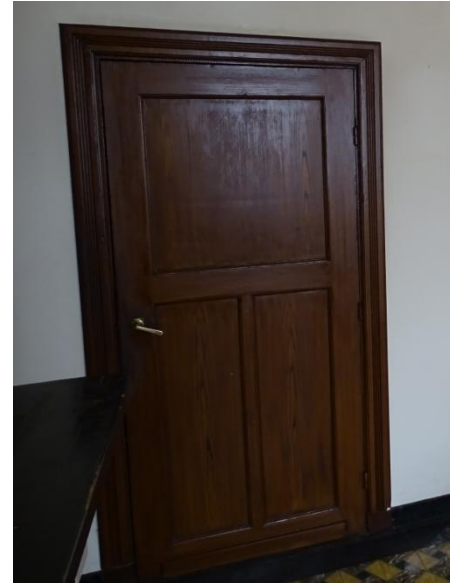
Afb. 3.157 Ornament plafond

Afb. 3.158 Messing greep binnendeuren

Afb. 3.159 Messing knop binnendeuren

Afb. 3.160 Binnendeur

In ruimte A.0.9, een slaapkamer, zijn verder geen bijzondere elementen aangetroffen. De binnendeur en het binnendeurkozijn van deze kamer zijn evenals de overige binnendeuren en kozijnen van de woning de oorspronkelijke, van vóór de twintigste eeuw daterende, elementen.

De zeven stuks binnendeuren zijn als grenen paneeldeuren uitgevoerd. De deuren van de chique kamer en de slaapkamers zijn dekkend geschilderd in een olijfgroene kleur. De geprofileerde kozijnen zijn dekkend wit uitgevoerd. De overige deuren en kozijnen zijn gehout in een donkere houtsoort. Alle binnendeuren en kozijnen van de woonkeuken, woonkamers, slaapkamers en kelder hebben een gelijke detaillering en dateren naar alle waarschijnlijkheid uit dezelfde periode.

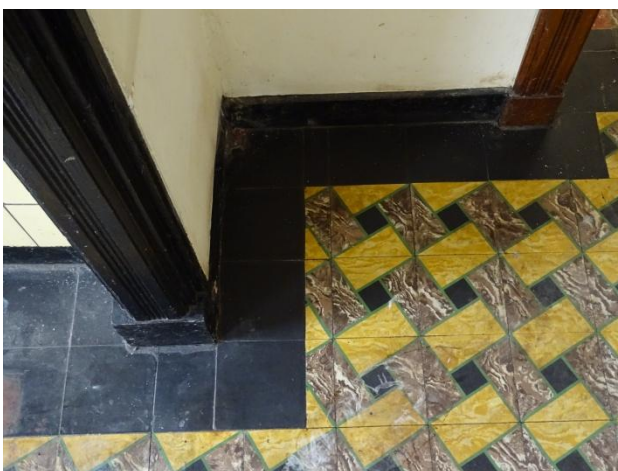

Afb. 3.161 Houting binnendeur

De woonkeuken A.0.3 is de centrale ruimte in de woning. Vanuit deze ruimten zijn vrijwel alle overige woonruimten toegankelijk. Opvallend is het lagere vloerpeil van deze ruimte. De vloer van de woonkeuken ligt evenals de vloer van de kookkeuken (A.0.6) circa tien centimeter lager dan de vloer in de gang en de overige kamers. Deze vloer is overigens uitgevoerd als een mozaïekvloer van gevlamde vloertegels. De vloer dateert uit de jaren '20 of '30 van de vorige eeuw. Vergelijkbare vloeren zijn afgebeeld in handescatalogi uit deze periode (16). De rand is ter afsluiting van het vloerveld voorzien van een rij zwarte tegels. Rondom is tegen vervuiling van de wand een zwarte tegelplint aangebracht. De schoorsteenmantel is in zwart geschilderd hout uitgevoerd waarbij de profilering vrijwel gelijk is aan de profilering van de binnendeurkozijnen. De haardopening is dichtgezet met tegels. Aan de voorzijde hiervan heeft een losse kachel gestaan. De datering van de schouw is vermoedelijk uit de negentiende eeuw (16).

Afb. 3.162 Woonkeuken

Afb. 3.163 Detail vloer met schouw

Afb. 3.164 Houten schoorsteenmantel

Aansluitend aan de woonkeuken bevindt zich aan de voorzijde van de woning een slaapkamer met badkamer (A.0.4). De slaapkamer heeft een houten schoorsteenmantel die vermoedelijk later in de twintigste eeuw is aangebracht. Het houtwerk is uitgevoerd in fraai geprofileerd hardhout.

Afb. 3.165 Houten schoorsteenmantel

Afb. 3.166 Ornament plafond goede kamer

Op het plafond is een rond geprofileerd ornament aangebracht dat sterk afwijkt van de overige twee ornamenten in het woongedeelte. De badkamer is recentelijk, in het begin van de eenentwintigste eeuw, gerealiseerd ⁽¹⁾. Voor deze badkamer is ruimte gecreëerd in de naastgelegen stal A.0.5 ⁽¹⁾. Tussen de nieuwe badkamer en de slaapkamer is een nieuwe deur aangebracht. Aan de binnenplaatszijde van de woonkeuken liggen de kelder en slaapkamer A.0.8. Deze slaapkamer is sober afgewerkt. Wel heeft zij een venster met een fraai raamespagolet met messing knoppen.

Afb. 3.167 Raamespagolet slaapkamerraam

Afb. 3.168 Binnendeur slaapkamer

In de woning in bouwdeel A is een kleine provisiekelder aanwezig. Deze kelder is onder de opkamer gelegen en bevindt zich aan de binnenplaatszijde. De vloer tussen de kelder en de opkamer ligt circa één meter boven de bestrating van de binnenplaats. Hierdoor is het mogelijk om ten behoeve van daglicht een venster aan te brengen in de kelder. Het onderste deel van de oorspronkelijk gemetselde kelder is aan de binnenzijde voorzien van een cement pleister en een cement dekvloer. Vanaf de beganegrondvloer van het woongedeelte is een afwijkende, vermoedelijk oudere afwerking van de wanden zichtbaar. In de kelder zijn eenvoudige houten schappen en bankjes aangebracht, onder andere voor het bewaren van de wek (inmaakpotten). De kelder is vanuit de woonkeuken bereikbaar via een stenen trapje met vijf treden. De afwerking van de het onderste deel van de kelder is gezien de toegepaste materialen vermoedelijk uit de eerste helft van de twintigste eeuw. De constructie van de kelder is vrijwel zeker enkele eeuwen ouder omdat de erboven gelegen opkamer ook van oudere datum is: de gedateerde vensters van de opkamer in de achtergevel verwijzen naar een datering uit de zeventiende of achttiende eeuw.

Afb. 3.169 Kelder met buitenraam

Afb. 3.170 Kelder met trap naar keuken

Afb. 3.171 Kelder met onderzijde trap naar zolder

Tussen de woonkeuken A.0.3 en de binnenplaats ligt de kookkeuken A.0.6. Deze ruimte is voorzien van een schouw waar vroeger het eten werd bereid. De schouw is voorzien van een geprofileerd lijst die oorspronkelijk rondom de schouwboezem heeft gelopen. Onder deze lijst is de haardopening vermoedelijk rond het midden van de twintigste eeuw afgewerkt met ivoorkleurige geglazuurde tegels. Aan de rechterzijde van de schouw, naast de elektriciteitsbemetering, is de stookplaats van varkensoven aanwezig. De stookplaats is afsluitbaar met ijzeren deurtjes en heeft een eigen rookkanaal. De vloer is voorzien van in rood en grijs gevlamde tegeltjes die evenals de tegels in de woonkeuken uit de jaren '20 of '30 dateren (16). Bij de muuraansluitingen is een zwarte tegelband gelegd ter afsluiting van het vloerveld en aan de onderzijde van de wanden is een zwarte band geschilderd ter bescherming tegen de schoonmaakdevel.

Afb. 3.172 Kookkeuken

Afb. 3.173 Luikjes varkensketel

Afb. 3.174 Mozaïek tegelvloer

Vanuit de kookkeuken is de opkamer boven de kelder bereikbaar. De trap naar de opkamer ligt achter een oude deur die vermoedelijk dateert van vóór de negentiende eeuw. Tussen de geprofileerde stijlen en regels zijn panelen aangebracht die samengesteld zijn uit brede planken. Op de deur is het oorspronkelijke sluitwerk aanwezig dat bestaat uit een ijzeren klinkstel met een ijzeren deurkruk.

Afb. 3.175 Binnendeur naar zolder en opkamer

Afb. 3.176 en 3.177 Klinkstel en greep

Direct achter de deur is de trap naar de opkamer en de zolder geplaatst. Op afbeelding 3,178 is de deuropening naar de opkamer duidelijk zichtbaar. Tevens is de beugel zichtbaar die als ondersteuning dienst heeft gedaan voor een trede die haaks op de traptreden was aangebracht. Deze trede vergemakkelijkt het betreden van de opkamer. De trap is in zachthout uitgevoerd en in een donkerbruine kleur geschilderd. De deur van de opkamer bestaat uit planken die op klampen zijn bevestigd en is in een typische okergele en oranjebruine kleuren geschilderd. Het hang- en sluitwerk is oorspronkelijk en in grote lijnen vergelijkbaar met het hang- en sluitwerk van de hiervoor besproken deur. De profilering van het kozijn is gelijk aan de profilering van de overige kozijnen in de woning.

Afb. 3.178 Trap naar opkamer en zolder

Afb. 3.179 Binnendeur opkamer

Afb. 3.180 en 3.181 Klinkstel en greep

De beide opkamerraampjes hebben het oorspronkelijke hang- en sluitwerk en zijn aan de onderzijde voorzien van een houten vensterbank. Aan de bovenzijde van de vensters zijn houten lateien aangebracht. De vloer bestaat uit grenenhouten planken die gespijkerd zijn op de balklaag boven de kelder.

Afb. 3.182 Vloer opkamer

Afb. 3.183 Venster opkamer

Boven het woongedeelte in bouwvolume A ligt de woningzolder, ruimte A.1.1. De zolder is voorzien van een onbeschoten dak en werd voornamelijk gebruikt voor opslag. Tegen de buitengevel (gevel IV) zijn een tweetal knechtenkamertjes aangebracht. Aan de andere zijde van de zolder is tegen de tussenmuur tussen woning en stal een derde (slaap)kamertje gerealiseerd.

Afb. 3.184 Zolder boven woning

Afb. 3.185 Slaapkamer aan stalzijde

De kamertjes zijn gemetseld in een vroege betonsteen en hebben deuren en kozijnen die vergelijkbaar zijn met de deuren en kozijnen van de opkamer. De kamertjes zijn afgewerkt met stucwerk op latten waarop een witte kalkverf is aangebracht. Met uitzondering van de twee vensters in de beide knechtenkamertjes zijn in de zolderruimte geen daglichtopeningen aanwezig. Aan weerszijden van de zolder zijn de rookkanalen van de stookplaatsen op de beganegrond zichtbaar.

Afb. 3.186 Knechtenkamer

Afb. 3.187 Deuren knechtenkamers

Afb. 3.188 Plafond knechtenkamers

3.5.3 Bouwdeel A Stalgedeelte

Vanuit de kookkeuken is de stal in bouwdeel A bereikbaar. Op de beganegrond betreft het één grote rechthoekige ruimte die onderbroken wordt door de volumes van de recente badkamer en toiletruimte.

Afb. 3.189 Overzicht stal bouwdeel A

Afb. 3.190 Inrichting stal

De muren van de stal zijn wit gekalkt en de vloer is voorzien van klinkers en tegels. Het onderste deel van de muren is voorzien van een cementpleister. De inrichting van de stal is nog deels aanwezig maar heeft al geruime tijd geen dienst meer gedaan. Vanuit deze stal is de binnenplaats bereikbaar via een tweetal poorten. In de hoek van de stal, aan de achterzijde van de grote dubbele poort is in de verdiepingvloer een vloerluik aanwezig dat toegang geeft tot de hooizolder boven de stal. In de woningscheidende wand zijn restanten zichtbaar van de oorspronkelijke vakwerkconstructie van de woning. Deze constructie loopt van beganegrond tot aan de kap op de zolderverdieping en is bij een voormalige verbouwing als draagconstructie gehandhaafd gebleven (zie tevens afbeelding 3.111).

Afb. 3.191 Sporen vakwerkconstructie in tussenmuur

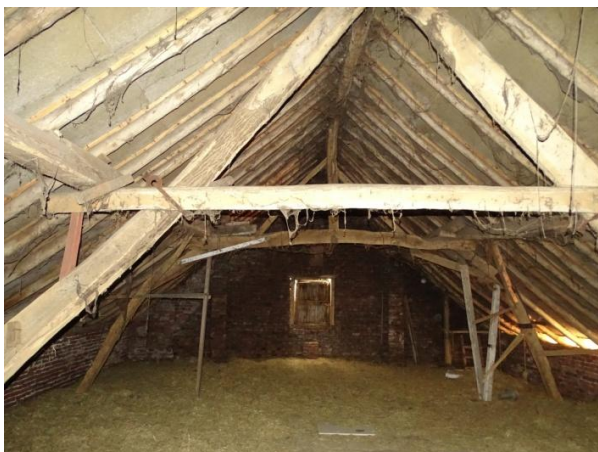
Afb. 3.192 Binnenzijde dubbele poort stal

De hooizolder heeft in de topgevel (gevel G II) een buitenluik. Via dit luik werd in het verleden het hooi op de zolder gebracht.

Het dak van de hooizolder is in de tweede helft van de twintigste eeuw beschoten met asbestcement platen. Vermoedelijk zijn er gelijktijdig grote aanpassingen aan het dak doorgevoerd: spantconstructies zijn aangepast en versterkt met eenvoudige houten en stalen middelen. Mogelijk zijn de spantconstructies geheel vervangen en van elders afkomstig. De in rood krijt aangegeven telmerken verwijzen naar deze mogelijkheid. Aan weerszijden van de zolder is het opgaand metselwerk van de voor- en achtergevel met de oorspronkelijke muurplaten zichtbaar. Aan de voorzijde heeft dit metselwerk een hoogte van 85 cm, aan de achterzijde een hoogte van 65 cm.

Afb. 3.193 Luik hooizolder

Afb. 3.194 Overzicht hooizolder

Afb. 3.195 Aansluiting kap op buitengevel

3.5.4 Bouwdeel B Overkapping

Bouwdeel B, dat aansluit op de stal van bouwdeel A, is een open ruimte die dienst doet als doorgang naar de naastgelegen tuin. Onder de overkapping is een kleine ruimte B.0.11 aanwezig die in de tweede helft van de twintigste eeuw is gebouwd en als technische ruimte voor de waterzuiverings-installatie werd gebruikt (1).

Afb. 3.196 Installatiehok

3.5.5 Bouwdeel C Schuur

De aan de achterzijde gelegen grote schuur bestaat uit in feite uit een viertal naast elkaar gelegen ruimten. Geheel links de smalle varkensstal C.0.12, met aan de linkerzijde de varkenshokken. Deze hokjes zijn gerealiseerd met gemetselde scheidingsmuurtjes die van een cementpleister zijn voorzien. Naar alle waarschijnlijkheid dateren deze muurtjes uit de 19^e of vroege twintigste eeuw. De binnengevel aan de rechterzijde vertoont duidelijk sporen van de oorspronkelijke Vlaamse schuur. De vakwerkconstructie aan de onderzijde van spant 1 is volledig aanwezig, de openingen in de constructie zijn in een later stadium dicht gezet met metselwerk.

Afb. 3.197 Inrichting varkensstal

Ter plaatse van de deuropeningen zijn de oorspronkelijke kozijnen met toognagels van vóór de 20^e eeuw aanwezig. De deuren zijn recenter, in de loop van de twintigste eeuw, vervangen door van elders afkomstige buitendeuren.

Afb. 3.198 Vakwerkconstructie in tussenmuur

Afb. 3.199 Oud binnendeurkozijn met nieuwere deur

In het midden van bouwdeel C bevindt zich de grote schuur C.0.14, die als opslag van hooi en stro dienst deed. De ruimte wordt gedomineerd door de forse dakconstructie met de vakwerkconstructie van de voormalige Vlaamse schuur. Rondom loopt het metselwerk van de buitengevels waar enkele kleine gevelopeningen in aanwezig zijn. Aan de rechterzijde bevindt zich de grote open toegang tot de schuur die oorspronkelijk waarschijnlijk gesloten kon worden met een grote poort. Vanuit ruimte C.0.14 zijn de zolders boven de varkensstal C.0.12 en de jongveestal C.0.15 bereikbaar. Deze zolders werden tevens gebruikt voor de opslag van hooi en stro.

Afb. 3.200 Inrichting grote schuur

Direct aan de rechterzijde van de toegang van de schuur is een droogrek aanwezig waarop hooi en stro gedroogd werd. Dit rek rust evenals de benen van de vakwerkconstructie op lage gemetselde muurtjes.

Afb. 3.201 Droogrek hooi en stro

Aan het einde van de deel bevindt zich een gemetseld wc-hokje. Dit hokje, dat vanuit de binnenplaats bereikbaar is, werd vermoedelijk in de negentiende eeuw gebouwd. De inrichting bestaande uit een houten closet met deksel is nog geheel aanwezig.

Afb. 3.202 Buitenzijde secreet

Afb. 3.203 Deur secreet

Afb. 3.204 Inrichting secreet

De koeienstal C.0.15 werd oorspronkelijk gebruikt als schapenstal (8). Aan de linkerkant van de stal zijn de kribben en voederbakken zichtbaar. De rechter binnenmuur vertoont sporen van de oorspronkelijke vakwerkconstructie van de Vlaamse schuur. Evenals bij de binnengevel van ruimte C.0.12 zijn de openingen in de vakwerkconstructie dicht gemetseld. In deze gevels is een ingemetseld eikenhouten kozijntje met latei van een voormalige gevelopening aanwezig.

Afb. 3.205 Balklaag zoldervloer koeienstal

Afb. 3.206 Restanten buitenvenster in tussenmuur

Rechts van deze stal ligt de recenter, uit de eerste helft van de twintigste eeuw, aangebouwde werkplaats C.0.16 (3). Deze ruimte is in tegenstelling tot de overige ruimten in bouwdeel C afgewerkt met stucwerk op de muren en het plafond. Het stucwerk op het plafond is op latjes aangebracht conform het stucwerk ter plaatse van de knechtenkamertjes op de zolder van het woongedeelte. De vloer is voorzien van een cementdekvloer.

Afb. 3.207 Inrichting werkplaats

Aan de binnenplaatszijde van bouwdeel C is een houten aanbouw gerealiseerd bestaande uit een machinehok, hondenhok, duiventil en kippenren. In het machinehok stond voorheen een dieselmotor en later een elektromotor die landbouwmachines zoals de dorstkast aandreven. Deze machines stonden opgesteld in de deel van de schuur. Voorheen werden de landbouwmachines aangedreven door een paardenmanege op de binnenplaats. Hierbij werd de kracht van een paard dat in de ronde liep via een as overgebracht naar de landbouwmachine. De doorvoer van de as is aan de schuurzijde nog waarneembaar, evenals het 'waakloek', het luikje dat diende om het paard in het vizier te houden (zie afbeelding 3.209).

Afb. 3.208 Inrichting machinehok

Afb. 3.209 Gat en steunblok as

3.5.6 Bouwdeel D Aanbouw

Bouwdeel D bestaat uit een open stalling met aan weerszijde gesloten ruimten. Geheel links vanuit de binnenplaats gezien, ligt de paardenstal D.0.20. De paardenstal bestaat feitelijk uit twee delen: aan de voorzijde een ruimte waar drie paarden gestald kunnen worden. In dit gedeelte is de kribbe nog aanwezig. Aan de achterzijde, achter de kribbe, een kleine knechtenruimte. De paardenstal is aan het eind van de negentiende eeuw met modernere materialen zoals beton vergroot en verbouwd (2,3).

Afb. 3.210 Kribbe paardenstal

Afb. 3.211 knechtenverblijf

Afb. 3.212 Overkapping naast paardenstal

Afb. 3.213 Dakconstructie bouwdeel D

Rechts van de paardenstal bevindt zich de open schuur D.0.21 van waaruit de zolders boven de paardenstal en de garage bereikbaar zijn. In de linker tussenmuur zitten de deuren naar de paardenstal, tegen de rechter scheidingsmuur is een bakoven gemetseld. Oorspronkelijk was de garage een bakhuis met een bakoven die aan de buitenzijde van dit bakhuis was gelegen. In het eerste kwart van de twintigste eeuw is het bakhuis, de oven en de paardenstal geheel overkapt (2,3). Vermoedelijk is in deze periode de bakoven vervangen door een kleiner exemplaar. In de scheidingsmuur zijn sporen in het metselwerk zichtbaar die hierop wijzen. Het spant dat in de scheidingsmuur is opgenomen bestaat deels uit oude stijlen en ankerbalken.

Afb. 3.214 Bakoven onder de overkapping

Vermoedelijk zijn deze van elders afkomstig en zijn deze in het midden van de negentiende eeuw bij het bouwen van het bakhuis aangebracht. Achter in de huidige garage D.0.22 bevindt zich de deur naar het buitenterrein. In de linkermuur is de ovenmond aangebracht die gezien de bouwsporen

vermoedelijk in het begin van de twintigste eeuw, gelijktijdig met het verkleinen van de bakoven, is aangepast. Ter plaatse van de scheidingsmuur met de woning bouwdeel A zijn spantonderdelen aanwezig die evenals de stijlen en ankerbalken in de linker scheidingsmuur van elders afkomstig en hergebruikt zijn voor de oplegging van de zoldervloer.

Afb. 3.215 Voorzijde bakoven

Afb. 3.216 Sporen vakwerkconstructie

4 Waardestelling

4.1 Algemeen

De bouwhistorische verkenning is uitgevoerd volgens de 'Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek 2009'. De waardestelling van de verschillende elementen is schematisch aangegeven in de waardestellings-representatietekeningen die opgenomen zijn in hoofdstuk 4.6.

Bij het waarden van de elementen is gebruik gemaakt van de waarderingscategorieën uit de richtlijnen. Hierin wordt onderscheid gemaakt in:

- Categorie 1: Hoge monumentenwaarde, die wordt toegekend aan elementen die van cruciaal belang zijn voor de structuur en/of betekenis van het object of gebied. (kleur blauw)
- Categorie 2: Positieve monumentenwaarde, die wordt toegekend aan elementen die van belang zijn voor de structuur en/of betekenis van het object of gebied. (kleur groen)
- Categorie 3: Indifferente monumentenwaarde, die wordt toegekend aan elementen die van relatief weinig belang zijn voor de structuur en/of betekenis van het object of gebied. (kleur geel)

De waardering wordt uitgevoerd volgens de vijf aspecten uit de richtlijnen:

- Algemene historische waarden
- Stedenbouwkundige of ensemblewaarden
- Architectuurhistorische waarden
- Bouwhistorische waarden
- Gebruikshistorische waarden

Deze deelwaarden worden elk getoetst aan de hand van criteria gaafheid (authenticiteit) en zeldzaamheid.

4.2 Stedenbouwkundige situatie en context

Boerderij Bruggerhof heeft waarde als representatief voorbeeld van de ontwikkeling van boerderijen in Limburg. Het pand vertegenwoordigt in de huidige toestand een hoge algemene historische waarde als voorbeeld van een 19^e eeuwse hofboerderij uit het midden van Limburg. Daarnaast heeft de boerderij een hoge ensemblewaarde omdat het ensemble van de verschillende aangebouwde en vrijstaande gebouwen uit het verleden momenteel nog goed herkenbaar is. De doordachte positionering van de diverse gebouwen, ruimten en elementen maakte van de boerderij een

functioneel agrarisch bedrijf. De boerderij is de afgelopen tweehonderd jaar nauwelijks gewijzigd waardoor de criteria gaafheid en zeldzaamheid hier van toepassing zijn. Vrijwel alle historische boerderijen uit deze periode zijn in de loop der tijd gemoderniseerd en hebben veel historische waardevolle elementen verloren. Door de ligging van de boerderij aan de rand van het dorp Hunsel had deze naast de agrarische functie ook een sociale functie. Het was een belangrijke ontmoetingsplek voor

Afb. 4.1 Beeld van de binnenplaats in 1950 (2)

de bewoners en voor bezoekers van Hunsel: de boerderij werd bewoond door vooraanstaande inwoners van Hunsel en er is een periode geweest dat aan doortrekkende schaapsherders onderdak werd geboden. Aan de boerderij kan dan ook een positieve gebruikshistorische waarde toegekend worden.

4.3 Exterieur

De huidige verschijningsvorm van Bruggerhof gaat, met uitzondering van de voorgevel, terug naar het begin van de 19^e eeuw. De toegepaste materialen, detaillering en vormgeving verwijst naar deze periode. De voorgevel heeft duidelijke kenmerken van een gevel uit het begin van de 20^e eeuw. De toegepaste bakstenen, muurankers, vensters en gevelindeling zijn kenmerkend voor boerderijen in Midden-Limburg in het eerste kwart van de 20^e eeuw. Op de boerderij zijn zadeldaken toegepast die bedekt zijn met oud Hollandse dakpannen. Met uitzondering van enkele oorspronkelijke schoorstenen zijn in de dakvlakken geen later aangebrachte en ontsierende elementen aanwezig. Door de gaafheid van de gehele schil van de boerderij kan aan het exterieur een hoge monumenten waarde gegeven worden. Enkele onderdelen die in de afgelopen decennia zijn vervangen dan wel zijn toegevoegd hebben een positieve of indifferente monumentenwaarde.

Afb. 4.2 Zijgevel woongedeelte

4.4 Constructie

De constructieonderdelen van de diverse bouwvolumes zijn in het algemeen de oorspronkelijke bouwconstructies. Dit geldt voor de dragende binnen- en buitenmuren en voor vrijwel alle vloeren. De vakwerkconstructie in de scheidende muur tussen woning en stal en de vakwerkconstructie van de grote schuur zijn ouder en hebben deel uit gemaakt van de constructie van de oorspronkelijke woning en Vlaamse schuur. Verder bestaat het vermoeden dat een deel van de boerderij is gefundeerd op de fundering van de oorspronkelijke bebouwing.

Sporen hiervan zijn zichtbaar onder een binnenmuur in bouwdeel D. Op afbeelding 4.3 is te zien dat onder maaiveld-niveau grote natuurstenen blokken, mogelijk Kunraeder steen, als opgaand werk zijn toegepast. In het algemeen kan aan de constructie van Bruggerhof een hoge monumentenwaarde gegeven worden. Dit geldt in het bijzonder voor de oorspronkelijke vakwerkconstructies in de woning en de grote schuur, de kap van de woning en de vloeren in de grote schuur. De restanten van de Vlaamse schuur die bestaan uit een drietal vakwerkspanten hebben tevens een hoge architectuur historische waarde.

Afb. 4.3 Koenrader blokken onder de tussenmuur

Deze bijzondere asymmetrische vakwerkconstructie werd toegepast voor Vlaamse schuren, er is gebruik gemaakt van kromhout en er zijn verschillende verbindingen toegepast (combinatie ankerbalk met dekbalk).

4.5 Interieur

Het interieur van de woning dateert voor het overgrote deel uit het begin van de 20^e eeuw. Er zijn elementen aanwezig die de sfeer uit deze periode duidelijk schetsen. Aan deze elementen kan een positieve bouwhistorische waarde worden gegeven. Andere elementen, zoals binnendeuren en kozijnen, zijn van oudere datum en zijn door de gaafheid hiervan van hoge bouwhistorische waarde. De elementen met positieve en hoge monumentenwaarden worden afzonderlijk in de waardestellings-representatietekeningen aangegeven.

Elementen in het interieur van de overige ruimten hebben positieve bouwhistorische en gebruikshistorische waarden. Het betreffende voornamelijk de inrichtingen van de stallen die dateren uit het de eerste helft van de 20^e eeuw. Hoge bouwhistorische waarden hebben enkele raam- en deurkozijnen en de bakoven in bouwdeel A.

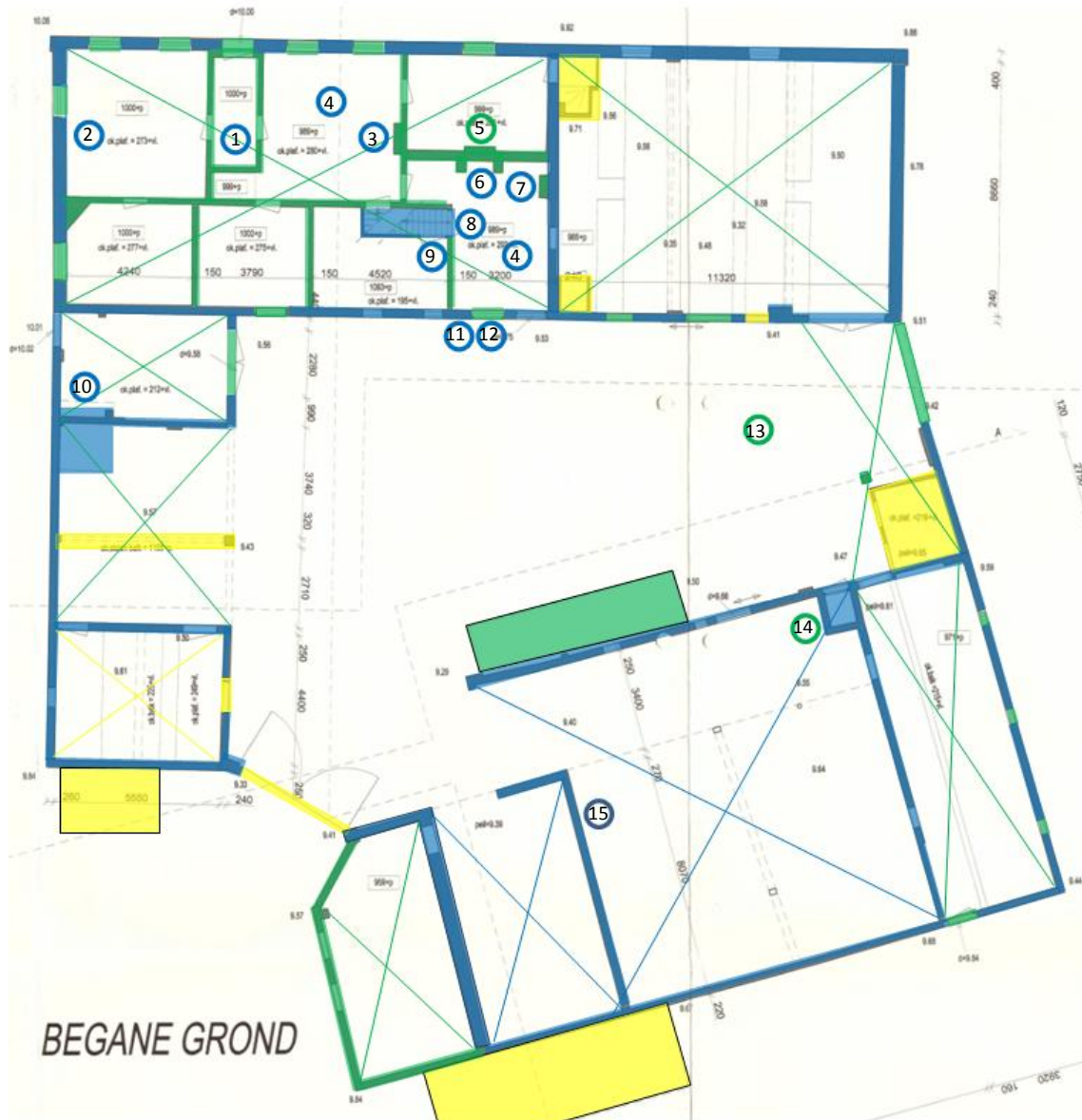
4.6 Waardestellings-representatietekeningen

Op de volgende pagina zijn op de plattegronden van de drie bouwlagen in de kleuren blauw, groen en geel de historische waarden aangegeven van de verschillende bouwelementen:

- Hoge bouwhistorische waarde
- Positieve bouwhistorische waarde
- Indifferente bouwhistorische waarde

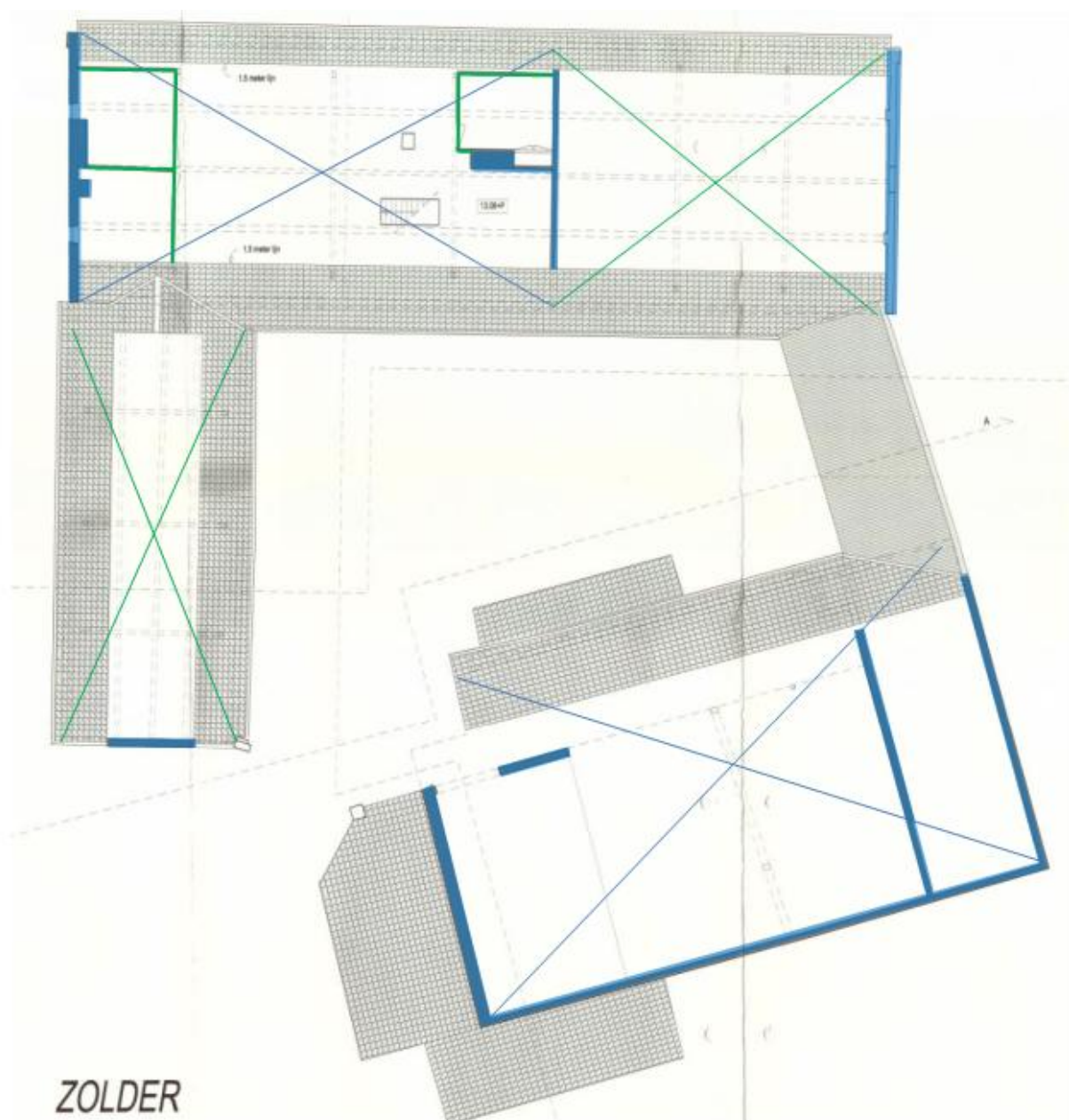
X Monumentale waarden van balklagen en kap (waarden in kleur aangegeven)

O Interieuraspect met monumentenwaarde (waarde in kleur, nummer verwijst naar overzicht)

Afb. 4.4 Waardestellings-representatietekening beganegrond (20)

1. Olieverf geschilderde lambrising
- 2.. Stookplaats met natuurstenen schoorsteenmantel
3. Stookplaats met houten schoorsteenmantel
4. Mozaiek tegelvloer met gevlamde tegels
5. Stookplaats met houten schoorsteenmantel
6. Kookplaats met hoge schouw
7. Stookplaats varkensketel
8. Oorspronkelijke deur naar opkamer en zolder
9. Oorspronkelijke deur van de opkamer
10. Bakoven
11. Oorspronkelijke waterpomp
12. Schrobgat met hardstenen blok met watergeultje
13. Smalspoortje
14. Oorspronkelijk privaat
15. Droogrek voor hooi

Afb. 4.5 Waardestellings-representatietekening verdieping (20)

5 Advies

Aangezien dit onderzoek een bouwhistorische verkenning betreft is het onderzoek niet uitputtend uitgevoerd. Destructief onderzoek is niet uitgevoerd waardoor de waarden en geschiedenis van bepaalde elementen niet in beeld zijn gebracht. Het is aan te bevelen om voorafgaand en tijdens mogelijke verbouwingsactiviteiten in het kader van het herbestemmen van de boerderij nader onderzoek uit te voeren. Geadviseerd wordt om de volgende onderzoeken uit te voeren:

- Een onderzoek naar de funderingen van de verschillende bouwdelen van de boerderij (datering en fasering).
- Een onderzoek naar de beganegrondvloeren in de woning (fasering en datering)
- Een onderzoek naar de kelder onder de opkamer (datering)
- Een nader onderzoek naar de vakwerkconstructie in de scheidende wand tussen woning en stal. Geadviseerd wordt een dendrochronologisch onderzoek uit te voeren zodat de datering van de constructie bekend wordt. Verder kan aan de hand van de sporen van de constructie een reconstructie gemaakt worden van de voorloper van de huidige boerderij.
- Een nader onderzoek naar de vakwerkconstructie in de grote schuur. Geadviseerd wordt de vakwerkconstructie, die een restant is van een voormalige Vlaamse schuur geheel te documenteren en op basis hiervan en een vergelijking met andere Vlaamse schuren in het zuiden van Nederland te reconstrueren.

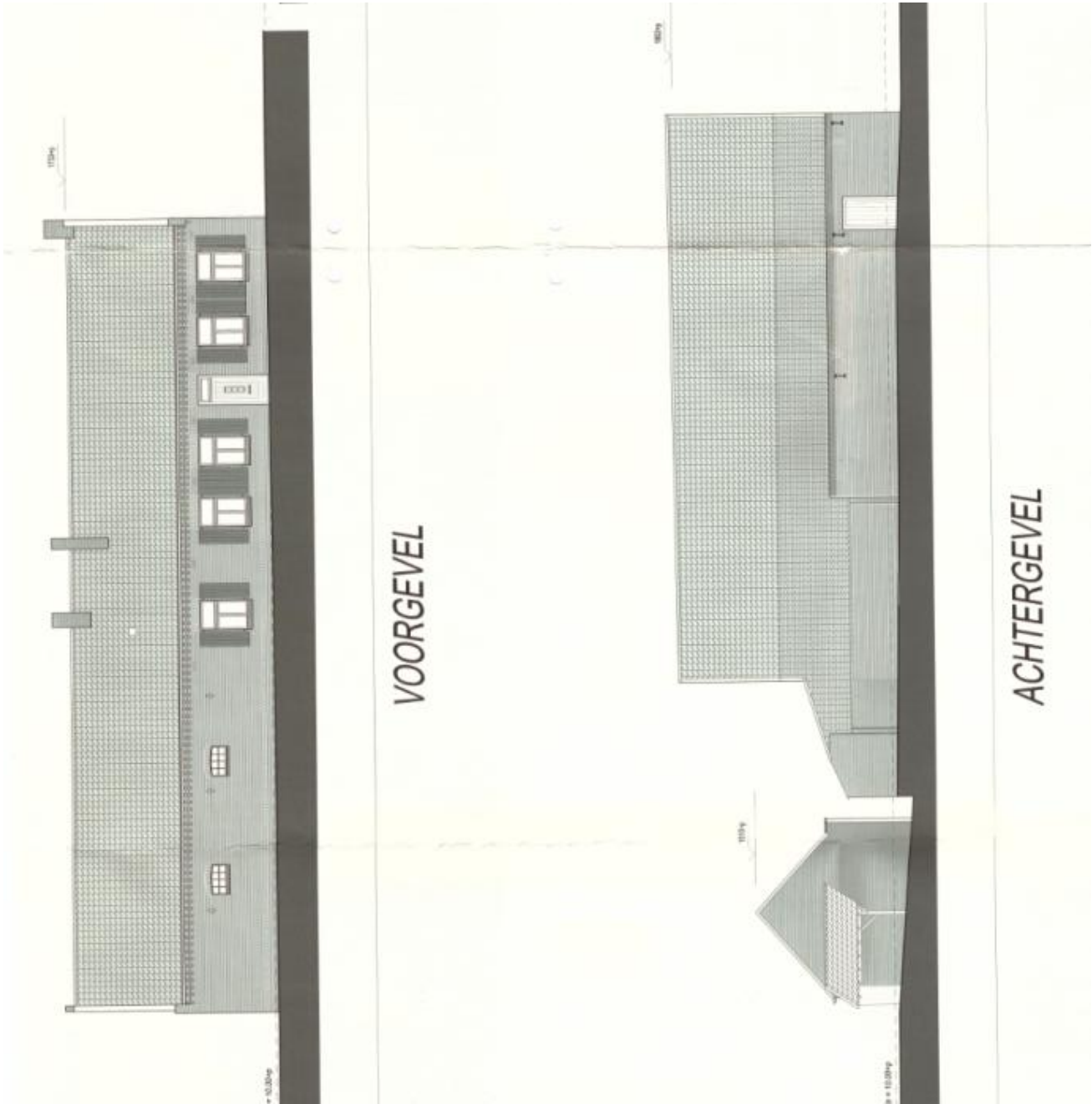

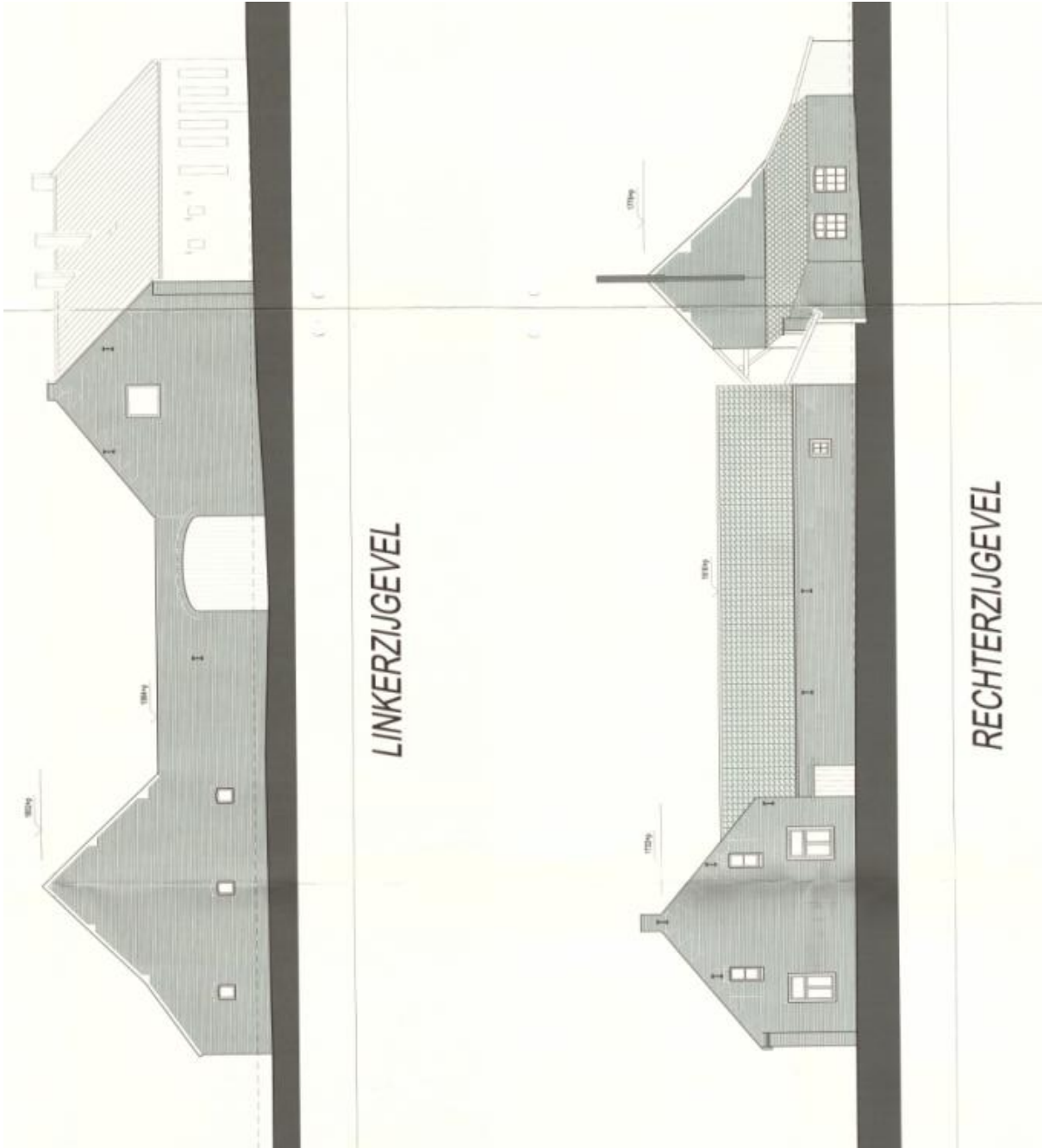
Afb. 5.1 Voorbeeld van een authentieke constructie van een Vlaamse schuur in buurtschap Vroenhout in Roosendaal

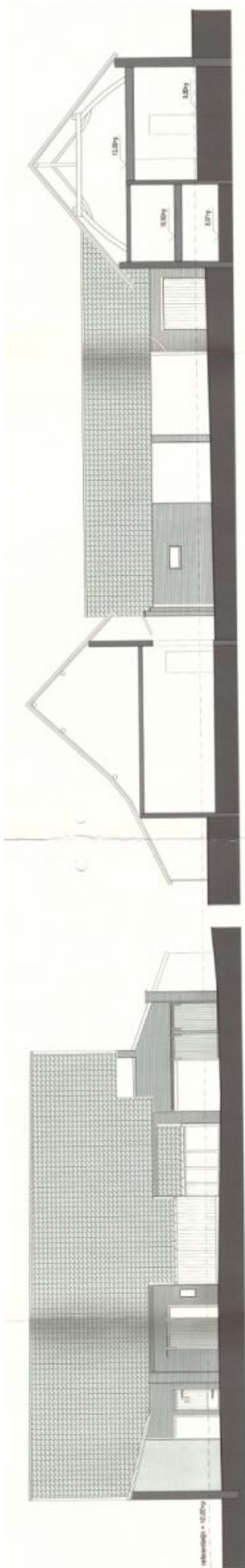
6 Bronnen en Literatuuropgave

1. Archief gemeente Leudal
 2. Archief heemkundevereniging Hunsel
 3. Kadastrale minuutkaarten en veldwerken
 4. Bouwkundige opmeting van Brouwers Geodesie (2003)
 5. Bouwhistorische opname Monumentenhuis Limburg 2003
 6. Gebrekenplan bureau ResNova 2003
 7. Redengevende beschrijving aanwijzing gemeentelijk monument 2012
 8. Boerderij-inventarisatie Hunsel
 9. Het boek “In ghen hove” (boerderijen in Hunsel), één pagina gewijd aan de historie van de bewonershistorie van Bruggerhof
 10. Boerderijonderzoek (normalisering benamingen houtverbindingen en constructieve elementen) van de Stichting Historisch boerderij-onderzoek Arnhem
 11. Duizend jaar bouwen in Nederland van S.J. Fockema e.a.: “Limburgse ontwikkelingen van boerderijen”
 12. Kijk op boerderijen, S.J. van der Molen, 1979
 13. Boerderijstichting Limburg
 14. Stichting kruisen en kapellen Limburg
 15. Studie van Piet Henkens, historicus uit Maaseik (B) 1979
 16. Vademecum historische bouwmaterialen, installaties en infrastructuur 2009
 17. Historisch metselwerk Wbooks Zwolle/RCE 2012
 18. Haslinghuis – H. Janse 2005
 19. Familie van de heer H van Geleuken, de laatste bewoner
 20. Auteur (schetsen en tekeningen)
 21. Mombers dakpannengids, Mandate Publishers b.v, 2000
- Met uitzondering van de foto's, afbeeldingen 2.4, 3.87, 4.1, en 5.1, zijn alle overige foto's gemaakt door de auteur.

Bijlage 1 Aanzichtstekeningen boerderij Bruggerhof (4)

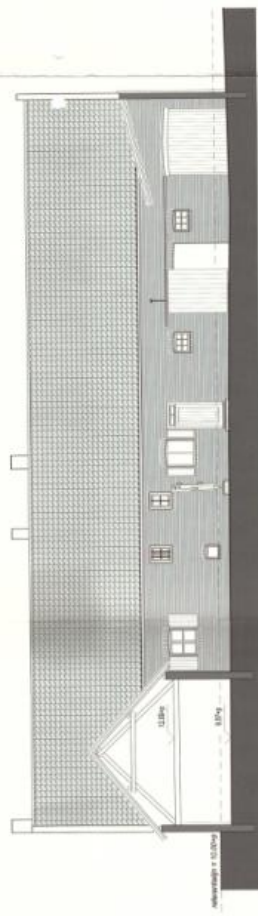

DOORSNEDE A-A

DOORSNEDE B-B

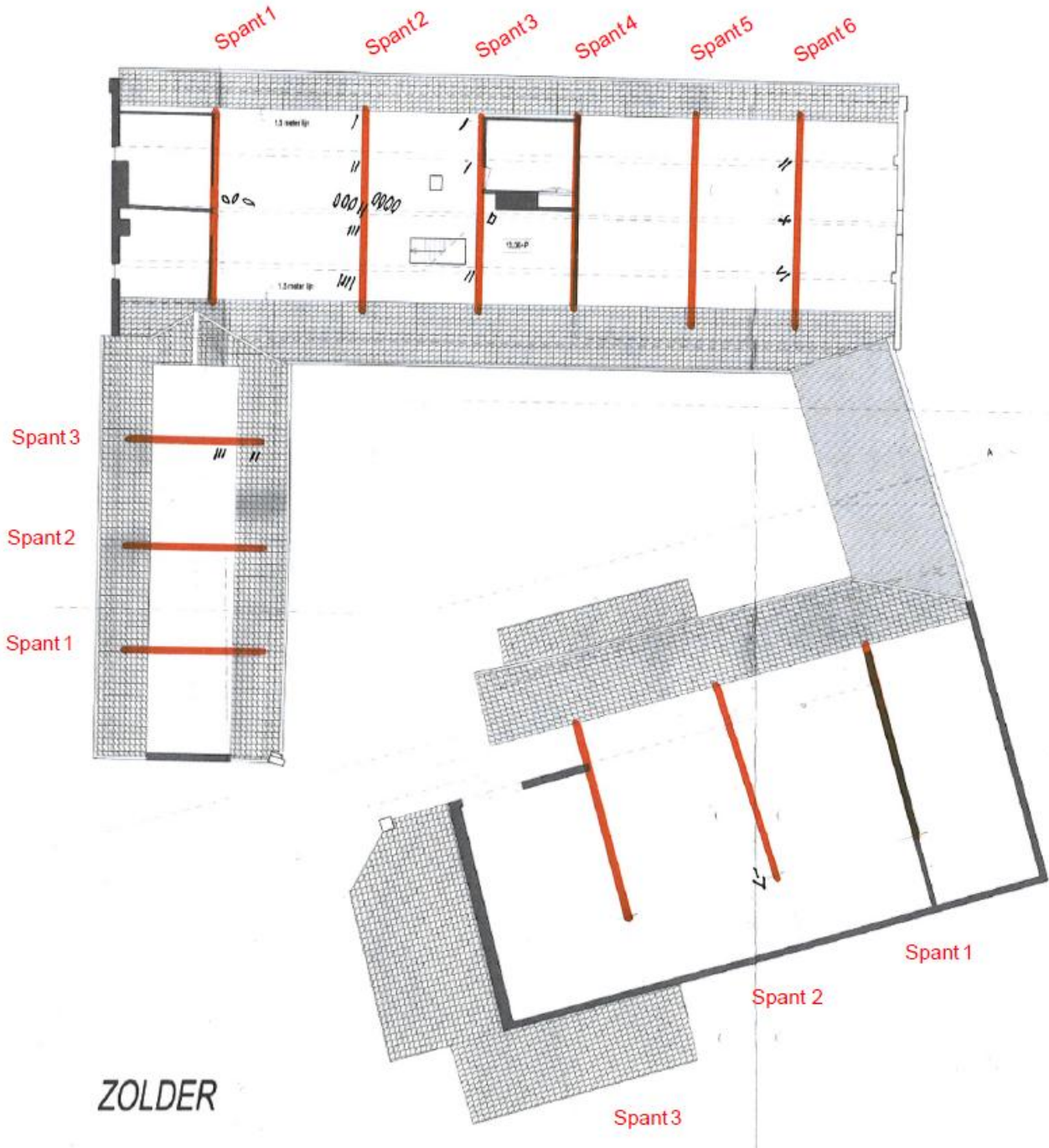
DOORSNEDE C-C

Bijlage 2 Overzicht ruimten boerderij Brugger

- A.-1.1 Provisiekelder
- A.0.1 Chique kamer (voormalige gelagkamer)
- A.0.2 Hal
- A.0.3 Woonkeuken
- A.0.4 Goede kamer met aangebouwde badkamer
- A.0.5 Koestal
- A.0.6 Keuken
- A.0.7 Opkamer
- A.0.8 Slaapkamer
- A.0.9 Slaapkamer
- A.1.1 Woningzolder met drie slaapkamers (knechtenkamers)
- A.1.2 Hooizolder
- B.0.10 Poortoverkapping
- B.0.11 Waterzuiveringsinstallatieruimte
- C.0.12 Varkensstal
- C.0.13 WC
- C.0.14 Schuur
- C.0.15 Jongveestal (voorheen schapenstal)
- C.0.16 Werkplaats/stroomvoorziening-installatieruimte
- C.0.17 Machinehok/hondenren/duivenhok/kippenren
- C.0.18 Schapenstal
- C.1.3 Zolder boven varkensstal
- C.1.4 Zolder boven Koestal
- D.0.20 Paardenstal
- D.0.21 Open shop met bakoven
- D.0.22 Garage (voorheen bakhuis)
- D.0.19 Afdakje
- D.1.5 Zolder boven rechter vleugel
- E.0.23 Binnenplaats met poort

Bijlage 3 Overzicht spanten met telmerken (20)

Bijlage 4 Kadastrale kaarten perceel Bruggerhof

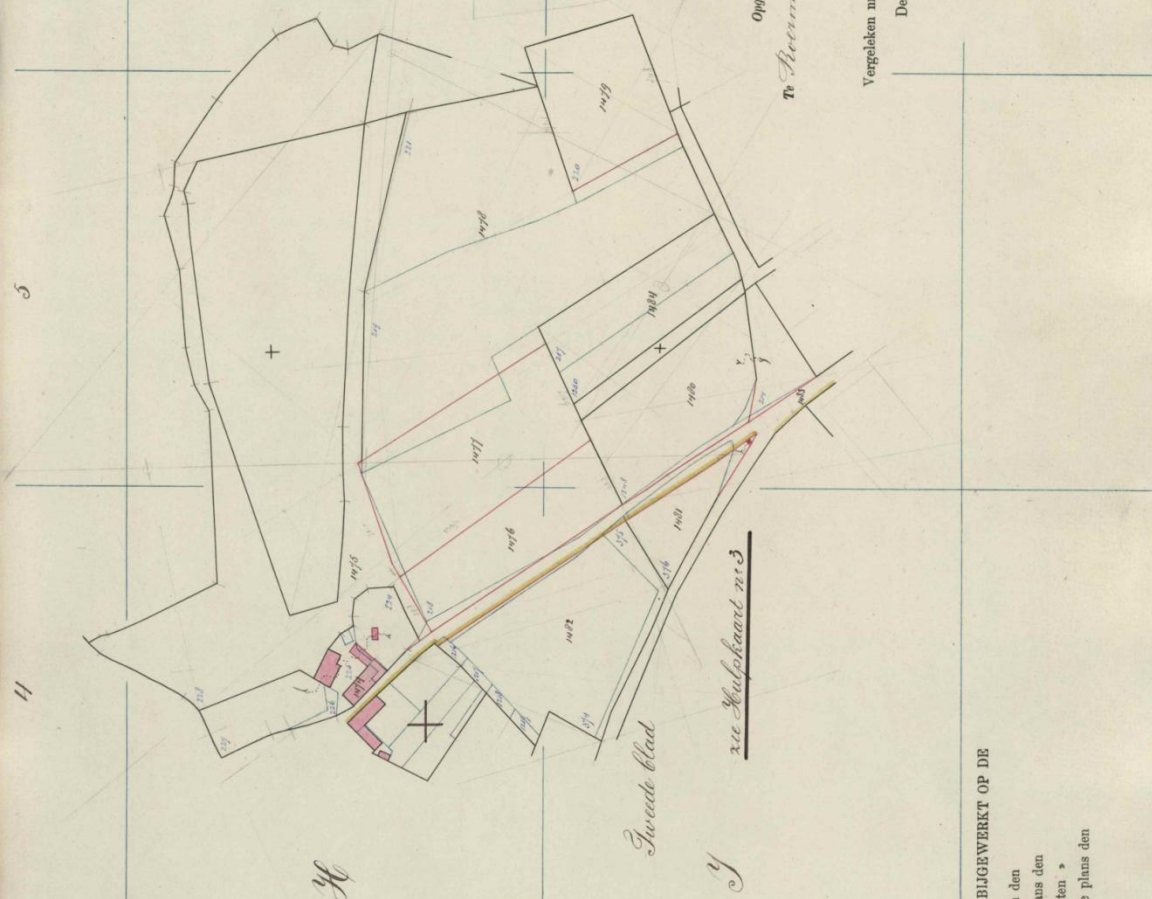
Kadastrale minuutkaart 1811 - 1832

N°. 78.

N°. 2
GEMEENTE Hunsd
Sectie B
blad 1
 Schaal van 1 à 2500

Dienstjaar 1894.

110

Opgemaakt en deugdelijk verklaard.

Te *Roermond* den *11de* 1893.

De Landmeter.

de G. J. van der

Vergoelen met het minuutplan en bijblad

De Landmeter.

de G. J. van der

Bezigt en goedgekeurd.

DE INSPECTOR-VERIFICATEUR,

de G. J. van der

1889.

BEGEWERKT OP DE

Bijbladen den
 Netto plans den
 Veldkaarten
 Gemeente plans den

Letter en nummer der Buil.	LAATSTE TOESTAND.		TEGENWOORDIGE TOESTAND.		Gemeten te		Bereikend te	
	N ^o .	Grootte.	N ^o .	Grootte.	Geot. Klein.	Geot. Klein.	Geot. Klein.	Geot. Klein.
h. 4	224	13,60	1474	47,26				
h. 5	225	10,65						
h. 6	226	04,75						
h. 7	227	21,65						
h. 8	228	21,55	1475	209,60	03,65			
h. 9	229	34,50	1476	56,20	06,60			
h. 10	230	09,05	1477	91,40	01,95			
h. 11	231	65,70	1478	215,20				
h. 12	232	63,00	1480	27,50	06,40			
h. 13	233	17,00		82,00	02,00			
h. 14	234	24,85	1481	21,50	03,55			
h. 15	235	09,50	1482	95,70	60			
h. 16	236	01,25						
h. 17	237	01,50						
h. 18	238	01,45						
h. 19	239	17,30	1483	17,30	15			
h. 20	240	20,90	55	25,90	55			
h. 21	241	34,65	1484	57,20				
h. 22	242	22,35						
h. 23	243	57,50						

